

INSON O'ZGARSА - JAMIYAT O'ZGARADI

ЎЗБЕКИСТОН «МИЛЛИЙ
ТИКЛАНИШ» ДЕМОКРАТИК
ПАРТИЯСИНИНГ
ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ
ГАВЪТАСИ

milliy

tiklanish

**КУЗАТУВ
КАМЕРАСИ «ЎЧИРИЛДИ»**

**ФАРҲОД ЗАЙНИЕВ:
«ДАВЛАТНИНГ ИҚТИСОДИЁТДАГИ
ИШТИРОКИ КАМАЙТИРИЛАДИ»**

**ЭРКИН ВОҲИДОВ.
ДИЛ ТУБИГА ЧЎККАН
ЛАҲЗАЛАР**

Мен айтиб
турай сен, ёзи!

ҚАНЧАЛИК ҚИЙИН ВА МУРАККАБ БЎЛМАСИН,

ДЕМОКРАТИК ИСЛОҲОТЛАР ИЎЛДИДАН ҲЕЧ ҚАЧОН ОРТГА ҚАЙТМАЙМИЗ!

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ
ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА
МУРОЖААТНОМАСИДАН

**8
ССП раиси
учун совға**

Отабек Жиябоевнинг маълум қилишича, пандемия даврида уюшма аъзолари ҳам тадбиркорларга яратилган имтиёزلардан унумли фойдаланиб, халқимизга хизмат қилдилар.

**8
АҚШ таълим
tizimi**

Тарбияга, таълимга эътибор кучайтирилмас экан, эртага ундан-да катта йўқотишлар рўй бериши мумкин.

**9
Мустафо Чўқай
ким эди?**

Тўғрироғи, биламиз, билардик, лекин бу билганимиз – хукмрон мафқуранинг бу одам ҳақида миямизга куйган ёлгон-яшиғидан ўзга нарса эмас эди.

**10
Хотинни
менсимасди**

Тунов куни ошхонада овқатланганимизда, официант қизга пулни пайпоғингизнинг ичидан олиб берганингизни кўргандим.

**11
Хоразмликлар
қутлови**

Янги йил шукухи одамлар чехрасидаги қувонч, кўнгиллардаги кўтаринкиликда ҳам намоён бўлапти.

**...У ҚАЕРДА ВА ҚАНДАЙ
НИШОНЛАНМАСИН,
КОВИДСИЗ КЕЛСА БЎЛГАНИ**

↑ 12

**2021 – ТАРИХИЙ ЎЗГАРИШ
ВА ЮКСАЛИШЛАР
ЙИЛИ**

↑ 8

2021

«ЁШЛАРНИ ҚўЛЛАБ-
ҚУВВАТЛАШ ВА АҲОЛИ
САЛОМАТЛИГИНИ
МУСТАҲКАМЛАШ ЙИЛИ»

ПАРЛАМЕНТ УЧУН ЧИНАКАМ СИНОВ ЙИЛИ БЎЛАДИ

7 с.

✓ **Дунё тажрибаси шуни кўрсатадики, ёш авлодни ҳар томонлама баркамол этиб вояга етказиш учун сарфланган сармоя жамиятга ўн, юз баробар кўп фойда келтиради. Буюк бобокалонимиз Абу Али ибн Сино, бундан минг йил олдин «Довюрак ва ботир инсонлар келажакда содир бўладиган қийинчиликлардан кўрқмайди», деб бежиз айтмаган.**

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

«Ассалому алайкум, ҳурматли депутат ва сенаторлар!

Азиз юртошлар!
 Муҳтарам меҳмонлар!
 Хонимлар ва жаноблар!
 Олий Мажлисга ва халқимизга йўлланаётган бу йилги Мурожаатнома, ўтган йиллардан фарқли равишда, мураккаб бир даврга тўғри келмоқда.

Барчамиз яхши биламизки, бугунги кунда бутун инсоният коронавирус пандемияси деган глобал офатни бошидан ўтказмоқда. Бундай улкан фалокат жаҳон миқёсида сўнгги юз йилда рўй бермаган. десак, айти ҳақиқатни айтган бўламиз.

Охириги маълумотларга кўра, дунёнинг 191 мамлакатда 81 миллион киши коронавирус билан касалланган. Улардан 1 миллион 765 минг нафари вафот этган.

Пандемия жаҳон иқтисодиёти учун – шунга эътибор беринг – ҳар ойда қарийб 400 миллиард доллар миқдорда зарар келтирмоқда. Бугунги кунга қадар дунё бўйича 500 миллионга иш ўрни йўқотилган.

Афсуски, бу офат бутун инсоният қатори халқимиз учун ҳам қўтилмаган ташвиш ва мураккаб муаммоларни келтириб чиқарди. Бухоро ва Сардобада юз берган табиий ва техноген офатлар ҳам эл-юртимизнинг иродасини яна бир бор синовдан ўтказди.

Халқимизнинг букилмас иродаси, фидоқорона меҳнати ва матонати, аҳоли ва давлат органларининг биргаликдаги саъй-ҳаракатлари туфайли мавжуд қийинчиликларни мардона энгиб ўтказди.

Хабарингиз бор, пандемиянинг биринчи кунларидан бошлаб бутун бошқарув тизими ва барча тиббиёт муассасалари фавқулодда иш режимига ўтказилди.

Қисқа муддатда Тошкент шаҳри ва ҳудудларда барча шароитларга эга бўлган қарийб 30 минг ўринли даволash-масканлари ташкил этилди. Улар зарур доридармон, химия ва энг замонавий диагностика воситалари билан таъминланди. Пандемияга қарши курашиш учун 200 мингдан зиёд тиббиёт ходими, жумладан, чет эллик 150 нафар юқори малакали шифокор ва мутахассислар жалб этилди.

Хориждан 600 мингдан ортиқ ватандошларимиз юртимизга олиб келинди. Чет элда қийин аҳволга тушиб қолган 100 мингга яқин фуқароларимизга зарур ёрдамлар кўрсатилди.

Пандемия оқибатларини юмшатиш ва қартираф этиш учун давлат томонидан жами 82 триллион сўмлик комплекс чора-тадбирлар амалга оширилди. Жумладан, Инқирозга қарши жамғарма ташкил этилиб, коронавирусга қарши курашиш, аҳоли ва корхоналарни қўллаб-қувватлаш билан боғлиқ тадбирларга бюджетдан 16 триллион сўмдан ортиқ маблағ йўналтирилди. Шунингдек, давлат корхоналарига ва 500 мингдан зиёд тадбиркорлик субъекти ҳамда қарийб 8 миллион фуқарога жами 66 триллион сўмлик солиқ имтиёзлари, кредит мuddатларини узайтириш ва молиявий қўллаб-қувватлаш бўйича амалий ёрдамлар берилди.

«Саховат ва кўмак» умумхалқ ҳаракати доирасида фидойи ва олижаноб ватандошларимизнинг фаол иштирокида 800 мингдан зиёд эҳтиёжманд оилаларга 1 триллион сўмдан ортиқ моддий ёрдам кўрсатилди.

Уз пайтида кўрилган тезкор ва тизимли чораларимиз натижасида ушбу хатарли касалликнинг кенг тарқалишига йўл қўйилмади. Юртимизда осойишта ҳаёт, барқарор

иқтисодий ривожланиш давом этмоқда.

Карантин талабларини тўғри қабул қилиб, уларга амал қилган, сабр-тоқатли, олижаноб халқимизга, ўта хатарли вазиятда ўзини аямасдан мардона меҳнат қилган жонқуяр шифокорларга, «Саховат ва кўмак» умумхалқ ҳаракатида муносиб иштирок этган барча тадбиркор ва фуқароларимизга яна бир бор ўзимнинг чуқур миннатдорчилигимни изҳор этаман.

Пандемияга қарши курашда бизга амалий кўмак берган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти, халқаро молия институтлари, Россия, Хитой, АҚШ, Туркия, Бирлашган Араб Амирликлари, Жанубий Корея, Япония, Германия каби давлатлар раҳбарларига ташаккур билдираман.

Мамлакатимиз билан яқин дўстлик ва ҳамкорлик алоқаларини мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшиб келаятган чет давлатларнинг ҳурматли элчилари, халқаро ташкилотлар вакилларига раҳмат айтиб, эзгу тилақларимни билдиришдан мамнунман.

Ҳурматли парламент аъзолари!

Қадрли дўстлар!
 Жорий йилда «Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш» Давлат дастурига мувофиқ янги Ўзбекистонни барпо этиш бўйича барча соҳаларда ислохотларни қатъий давом эттирдик.

Халқаро валюта жамғармаси ва халқаро рейтинг агентликлари таҳлилларига кўра, бу йилги синовларга қарамасдан, Ўзбекистон дунёнинг sanoқли давлатлари қаторида ижобий ўсиш суръатларини сақлаб қолди.

Европа Иттифоқи тузилмалари билан яқин ҳамкорликда мамлакатимизга кенгайтирилган савдо преференциялари – «GSP+» тизимини татбиқ этиш бўйича, муҳим қадамлар ташланди. Ушбу тизим келгусида республикамизда ишлаб чиқариладиган 6 мингдан зиёд турдаги маҳсулотларни Европа бозорига бож тўламасдан олиб кириш имконини беради. Бу, ўз навбатида, биргина тўқимачилик маҳсулотларининг йиллик экспортини 300 миллион долларга ошириш учун шароит яратди.

Жорий йилда мамлакатимизнинг халқаро молия бозорларига кириш имкониятлари янада яхшиланди, илк бор миллий валютада 2 триллион сўмлик давлат еврооблигациялари паст фоизларда жойлаштирилди.

Бу йил республикамизда 197 та йирик, минглаб кичик ва ўрта корхоналар ҳамда инфратузилма объектилари барпо этилди. Жумладан, «Навоийазот» да аммиак ва карбамид ишлаб чиқариш комплекси ҳамда азот кислотаси заводи, Муборак, Газли ва Шўртан нефть-газ корхоналарида суолтирилган газ ишлаб чиқариш қурилмалари, Тошкент металлургия заводи каби йирик қувватлар ишга туширилди.

Биргина энергетика соҳасида хорижий инвесторлар билан давлат-хусусий шериклик асосида 6 та янги электр станциясини барпо этиш ишлари бошланди. Уларнинг умумий қиймати 2 миллиард доллар бўлиб, 2 минг 700 мегаватт қувватга эга.

Тошкент шаҳрида 2 та янги метро станцияси ва илк бор 18 километрлик ер усти метроси фойдаланишга топширилди.

Қишлоқ хўжалигидаги ислохотлар, ер майдонлари тулиқ хусусий кластер ва кооперацияларга берилган пахтачиликда ҳосилдорликни бир йилда ўртача 10 фоизга ошириш имконини яратди.

Мева-сабзавотчилик,

галлачилик ва чорвачиликда ҳам 500 га яқин кластер ва кооперациялар фаолияти йўлга қўйилди. Бунинг натижасида, пандемиянинг салбий таъсирига қарамасдан, 1 миллиард долларлик мева-сабзавот экспорт қилинди.

Бу йил 91 минг гектар ер майдони қайтадан фойдаланишга киритилди. 133 минг гектар ёки ўтган йилга нисбатан 2 баробар кўп майдонда сувни тежайдиган технологиялар жорий этилди.

Тадбиркорликни кенг қўллаб-қувватлаш бўйича кўплаб имтиёз ва энгилликлар берилди. Тадбиркорлик субъектларига 100 триллион сўм ёки 2016 йилга нисбатан қарийб 4 баробар кўп кредитлар ажратилди.

2020 йил аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш бўлишида туб бурилиш йили бўлди, десак, муболаға бўлмайди.

Аввало, аҳолининг муайян қатлами ўртасида камбағаллик мавжудлигини биринчи марта тан олиб, уни қисқартириш бўйича кенг қамровли ишларни бошладик.

Барча туман ва шаҳарларда, ҳар бир маҳаллада эҳтиёжманд оилалар, аёллар ва ёшлар билан манзилли ишлаш бўйича мулақо янги – «темир дафтар» тизими жорий этилди. Қисқа муддатда бу тизим орқали 527 минг фуқаронинг бандлиги таъминланди.

Бундан ташқари, ўзини ўзи банд қилган аҳоли учун солиқ имтиёзлари берилиши ҳамда кўпгина чекловларнинг бекор қилиниши туфайли 500 минг нафар фуқаро меҳнат фаолиятини қонуний тарзда йўлга қўйди.

Дехқон хўжалиги ва томорка ер эгаларига 300 миллиард сўм имтиёзлик кредит ва субсидия ажратилгани ҳам қишлоқ аҳолисини ижтимоий қўллаб-қувватлашда янги йўналишга айланди.

Тошкент шаҳри, Андижон, Жиззах, Қашқадарё, Самарқанд, Сирдарё ва Фарғона вилоятларида ташкил этилган «IT-Паркларда» 500 дан ортиқ замонавий компаниялар иш бошлади.

Яқунланаётган йилда марказлашган ичимлик сув таъминотини яхшилаш учун 3 триллион сўм ёки 2016 йилга нисбатан 5 баробар кўп маблағ ажратилди. Натижада аҳолининг тоза ичимлик суви билан таъминланиши даражаси 73 фоизга етди.

Биргина жорий йилда ижтимоий нафақа олувчилар қамрови 2 баробарга оширилиб, 1 миллион 200 минг нафарга етказилди. Ушбу мақсадларга бюджетдан 2016 йилга нисбатан 5 баробар кўп маблағ ажратилди.

Кичик ёшдаги болаларни мактабга таълим билан қамраб олиш даражаси 4 йил давомида 2 баробар ортиб, 60 фоизга етди. Боғчалар, сон эса 3 баробарга кўпайиб, 14 мингдан ошди.

Бу йил олий таълимга қабул параметрлари 2016 йилга нисбатан 2,5 баробарга ўсиб, ёшларимизни олий таълим билан қамраб олиш даражаси 9 фоиздан 25 фоизга етди.

Эҳтиёжманд оилаларнинг мингга яқин қизлари илк бор олий ўқув юртига алоҳида давлат грантлари асосида қабул қилинди.

Ўзбекистон «Очиқ маълумотларни кузатиш» халқаро индексида 125 поғонага кўтарилиб, 44-ўринни эгаллади. Бунда давлат ва жамият бошқаруви соҳасидаги 20 та йўналиш бўйича кўрсаткичларни ошқор қилиб бориш амалиёти жорий этилган муҳим аҳамият касб этди.

«Иқтисодий эркинлик» рейтингига ҳам мамлакатимизнинг 26 поғона кўтарилгани ислохотларимизнинг халқаро миқёсдаги яна бир эътирофи бўлди.

Суд-ҳуқуқ соҳаси, жумладан, жиноий жазоларни либераллаштириш борасидаги ислохотларимиз ҳам изчил давом эттирилди. Натижада бу йил судланган шахсларнинг 74 фоизига нисбатан озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазолар таяинланди.

Жазо муддатини ўтаётган ва тузалиш йўлига қатъий кирган 616 нафар фуқаро афв этилди.

Судлар мустақиллиги таъминланиши натижасида жорий йилнинг ўзида 719 нафар фуқарога нисбатан оқлов ҳукми чиқарилди.

Ўзбекистон фуқаролари қаерда бўлмасин, уларнинг конституциявий ҳуқуқлари ишончли ҳимоя қилинмоқда. «Меҳр-3» операцияси амалга оширилиб, Суриядан яна 98 нафар фуқаро, асосан аёллар ва болалар Ватанимизга олиб келингани бунинг яққол тасдиғидир.

Жаҳонда кечаётган мураккаб геосиёсий жараёнлар, коронавирус пандемияси ва глобал иқтисодий инқироз шароитида Ўзбекистон очиқ ва прагматик ташқи сиёсатни фаол олиб бормоқда. Халқаро майдондаги қатъий саъй-ҳаракатларимиз натижасида юртимизнинг нуфузи ва обрў-эътибори тобора юксалмоқда.

Мамлакатимиз тарихда биринчи марта Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгашига аъзо этиб сайланди. Яқинда АҚШ давлат департаменти томонидан Ўзбекистон диний эркинлик соҳасидаги «маҳсус кузатувдаги давлатлар» рўйхатида чиқарилгани ҳам кенг қўламли демократик ислохотларимизнинг эътирофидир.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг олий минбаридан илгари сурган глобал ва минтақавий ташаббусларимиз дунё ҳамжамияти томонидан катта қизиқиш билан қабул қилиниб, қўллаб-қувватланмоқда.

Қадрли халқ ноиблари!

Азиз юртошлар!
 Барчангизга маълумки, қириб келаётган 2021 йилда Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллигига 30 йил тўлади. Албатта, бу тарихий санани сиз, азизлар ва бутун халқимиз билан биргаликда «Янги Ўзбекистонда эркин ва фарован яшайлик!» деган эзгу ғоя асосида кенг байрам қиламиз.

Бугун келгуси йил учун режа ва дастурларимизни аниқ белгилаб олар эканми, мустақиллик йилларида эришган ютуқларимизни янада мустаҳкамлаб, энг муҳим ва устувор соҳаларни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратамиз, албатта.

Таъкидлаш керакики, пандемия барчамизга тиббиётнинг бирламчи бўлини – тез ёрдам хизмати, санитария-эпидемиология тизимини тубдан ислоҳ қилиш муҳим ҳаётий

зарурат эканини яна бир бор кўрсатди.

Ҳозирги вақтда дунёнинг бошқа минтақаларида кузатилаётган «пандемиянинг навбатдаги тўлқини» ва у билан боғлиқ хавф-хатарлар ҳаммамизни янада ҳушёр ва огоҳ бўлишга ундамоқда.

Буюк аждодимиз Имом Моътазимнинг ҳазратларининг «**Тирриклик ҳикматини соғлиқда, деб билгин**», деган қўқур маъноли сўзлари нақадар тўғри эканини ҳаётнинг ўзи бугун қайта-қайта исботламоқда.

Шу боис, мавжуд имконият ва салоҳиятимиз, пандемия даврида орттирган тажрибамиз ҳамда хориждаги илғор ютуқлардан фойдаланиб, аҳоли саломатлигини асраш ва мустаҳкамлаш борасидаги туб ислохотларимизни янги босқичга кўтаришимиз зарур.

Бунда аҳоли, айниқса, ёшларимиз ўртасида соғлом турмуш тарзини кенг тарғиб этиш – энг устувор йўналишлардан бири бўлиши лозим.

Умуман, ҳар қандай жамият тараққиётида унинг келажagini таъминлайдиган ёш авлоднинг соғлом ва баркамол бўлиб вояга етиши ҳал қилувчи ўрин тутди. Шу сабабли биз ислохотларимиз кўлами ва самарасини янада оширишда ҳар томонлама етуқ, замонавий билим ва хунарларни пухта эгаллаган, азму шижоатли, ташаббускор ёшларимизга таянамиз.

Биз ўз олдимиизга мамлакатимизда Учинчи Ренессанс пойдеворини барпо этишдек улуг мақсадни қўйган эканми, бунинг учун янги Хоразмийлар, Берунийлар, Ибн Синолар, Улуғбеклар, Навоий ва Бобурларни тарбиялаб берадиган муҳит ва шароитларни яратишимиз керак. Бунда, аввало, таълим ва тарбияни ривожлантириш, соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, илм-фан ва инновацияларни тараққий эттириш миллий ғоямизнинг асосий устунлари бўлиб хизмат қилиши лозим.

Ушбу мақсад йўлида ёшларимиз ўз олдига катта марраларни қўйиб, уларга эришишлари учун кенг имкониятлар яратиш ва ҳар томонлама кўмак бериш – барчамиз учун энг устувор вазифа бўлиши зарур. Шундагина фарзандларимиз халқимизнинг асрий орзу-умидларини рўёбга чиқарадиган буюк ва қудратли кучга айланади.

Шу мақсадда «**Янги Ўзбекистон – мактаб остонасида, таълим-тарбия тизимидан бошланади**», деган ғоя асосида кенг қўламли ислохотларни амалга оширамиз.

Биринчидан, ёш авлодга боғча, мактаб ва олийгоҳда сифатли таълим-тарбия беришни йўлга қўямиз, улар жисмоний ва маънавий соғлом, ватанпарвар инсонлар бўлиб улғайиши учун барча куч ва имкониятларни сафарбар этамиз.

Иккинчидан, ёшларни замонавий билим ва тажриба, миллий ва умумбашарий қадриятлар асосида мустақил ва манتيқий фикрлайдиган, эзгу фазилатлар эгаси бўлган инсонлар этиб вояга етказамиз.

Учинчидан, ўғил-қизларимизни меҳнат бозоридан талаб юқори бўлган замонавий касб-хунарларга ўргатиш, уларда тадбиркорлик кўникмалари ва меҳнатсеварлик фазилатларини шакллантириш ҳамда ташаббусларини рўёбга чиқариш, иш ва уй-жой билан таъминлашга устувор аҳамият қаратамиз.

Бир сўз билан айтганда, бола туғилганидан бошлаб, 30 ёшгача бўлган даврда уни ҳар томонлама қўллаб-қувватлайдиган, ҳаётда муносиб ўрин топиши учун кўмак берадиган, яхлит ва узлуксиз тизим яратилади.

Дунё тажрибаси шуни кўрсатадики, ёш авлодни ҳар томонлама баркамол этиб вояга етказиш учун сарфланган сармоя жамиятга ўн, юз баробар кўп фойда келтиради.

Буюк бобокалонимиз Абу Али ибн Сино, бундан минг йил олдин «**Довюрак ва ботир инсонлар келажакда содир бўладиган қийинчиликлардан кўрқмайди**», деб бежиз айтмаган.

Яқинда Қашқадарё, Хоразм вилоятларида ва Тошкент шаҳрининг Чилонзор туманида бўлиб ўтган учрашувларда ёшларимиз томонидан билдирилган дадил фикр ва ташаббуслар мени жуда қувонтирди.

Айниқса, кунни кеча Ёшлар форумида ўғил-қизларимизнинг ёниб турган кўзларида улкан азму шижоатни, билимга ташналик ва ангилликка интилишни кўриб, янада руҳландим ва улардан куч олдим. Ибн Сино бобомиз айтган довиорак ва ботир ёшлар айнан шу фарзандларим эканига яна бир бор амин бўлдим.

Агар катта авлоднинг билими ва тажрибасини, узқони кўра олиш фазилатларини ёшларимиздаги ғайрат-шижоат, мардлик ва фидойиллик билан бирлаштира оلسак, кўзлаган марраларга албатта етамиз.

Янги Ўзбекистонни ана шундай билимли ва бунёдкор ёшларимиз билан биргаликда барпо этамиз.

Ана шу муҳим йўналишларда бошлаган ишларимизни давом эттириш ва янги, юксак босқичга кўтариш мақсадида кириб келаётган 2021 йилга мамлакатимизда «**Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили**», деб ном беришни таклиф этаман.

2021 йил номида белгиланган соҳаларни тубдан ислоҳ қилиш ва янада ривожлантириш бўйича қўйдаги кенг қўламли ишларни амалга оширишимиз лозим.

Келгуси йилда юртимизда 10 та Президент мактаби,
кимё-биология, математика, ахборот технологияларига
ихтисослашган 197 та мактаб ўз фаолиятини бошлайди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

Биринчидан, бола дунёга келганидан бошлаб, унда айнан мактабгача бўлган ёшда ақлий фаоллик ошади, ахлоқий-эстетик ва жисмоний хислатлар шаклланади.

Шу боис ҳам келгуси йилларда мактабгача таълим соҳасини ривожлантириш борасидаги стратегик мақсадимиз – боғча ёшидаги ҳар бир болани ушбу таълим йўналиши билан тўлиқ қамраб олиш учун зарур шароитларни яратишдан иборат.

Келгуси йил якуни билан мактабгача таълим қамровини 65 фоизга, 2023 йил охирида эса 75 фоизга етказишимиз керак. Бу ишларга бюджетдан 600 миллиард сўм субсидия бериш ҳисобидан қўшимча равишда 2 мингта нодавлат боғча ташкил этилиб, хусусий сектор улуши 25 фоизга етказилади.

Шунингдек, 2021 йилда мактабга тайёрлашнинг бепул тизими билан 560 минг нафар 6 ёшли болалар ёки уларнинг 82 фоизи қамраб олинади.

Узоқ қишлоқларда мактабгача таълимнинг муқобил шакллари янада кенгайтирилади. Бунда ЮНИСЕФ ҳамда Жаҳон банки билан ҳамкорликда имконияти чекланган болалар учун мактабгача таълимни уйда бериш модели ҳам йўлга қўйилади.

Иккинчидан, мактаб таълимни тубдан яхшилаш ва унинг сифатини ошириш, муаллимларга муносиб шароит яратиш борасидаги ислохотлар жадал давом эттирилади.

Келгуси йили 30 та янги мактаб қуриш, 320 та мактабни таъмирлаш ва моддий-техник базасини яхшилаш мақсадида бюджетдан 2 триллион сўм ажратилади.

Соҳада ягона «электрон таълим» тизимини жорий этишга келгуси 2 йилда 250 миллиард сўм йўналтирилади. Таълим сифатини тубдан яхшилаш мақсадида, аввало, ўқув дастурлари, ўқитувчи ва домлалар учун методик қўлланмаларни илгор халқаро мезонларга мослаштириш лозим.

Болаларнинг таҳлилий ва креатив фикрлаш қобилиятини ривожлантириш учун уларга сермазун ва тушунарли дарсликлар яратиш зарур. Бу борада келгуси ўқув йилида бошланғич синфларда давлат таълим стандарти ўрнига, илгор хорижий таъриба асосида, болага ортинча юклама бермайдиган «Миллий ўқув дастури» жорий этилади.

Умумтаълим мактабларидаги таълим сифати пойтахтда ҳам, олис қишлоқларда ҳам юқори бўлиши шарт. Бунинг учун чекка ҳудудларда мактабларни малакали кадрлар билан таъминлаш, таълим сифатини яхшилаш бўйича алоҳида дастур амалга оширилади. Жумладан, бошқа тумандаги олис мактабга бориб, дарс берадиган ўқитувчилар олийлигига 50 фоиз, бошқа вилоятга бориб ишласа – 100 фоиз устама ҳақ тўланади.

Шунингдек, ҳудудларда хусусий мактаблар фаолиятини рағбатлантириш учун бюджетдан субсидиялар ажратилади.

Ёшларнинг иқтидори ва салоҳиятини тўғри йўналтиришга қаратилган узлуksиз тизим яратилади.

Келгуси йилда юртимизда 10 та Президент мактаби, кимё-биология, математика, ахборот технологияларига ихтисослашган 197 та мактаб ўз фаолиятини бошлайди.

Иқтидорли ўғил-қизларимизнинг юқори технологиялар ва билимларни чуқур ўзлаштиришга кенг шароит яратиш ҳамда рақобатбардош миллий кадрларнинг янги авлодини тайёрлаш мақсадида Тошкент шаҳрида янги замонавий университет ташкил этилади. Ушбу олийгоҳда чет элдаги етакчи олимлар ва

профессор-ўқитувчилар жалб қилиниб, ёшларга энг замонавий дастурлар асосида таълим-тарбия берилди.

Болаларимизнинг меҳнат кўникмаларини мактаб давридан бошлаб шакллантириб бориш мақсадида «касбга ўргатиш тизими» жорий этилади.

Яна бир масала – педагоглар малакасини ошириш, уларнинг машаққатли меҳнатини рағбатлантиришга алоҳида эътибор қаратилади.

Маълумки, муаллимлар ҳозирги вақтда ҳар 5 йилда малака оширади. Бундан буён уларнинг «хаёт давомида ўқиш» тамойили асосида ўз малакасини узлуksиз ошириб бориши йўлга қўйилади.

Шунингдек, ўқитувчиларнинг ўз фанини билиши, педагогик маҳорати ва психологик тайёргарлигидан келиб чиқиб, тоифа бериш мезонлари ҳам қайта кўриб чиқилади.

Яна бир бор такрорлайман, **жамиятда ўқитувчи касби энг нуфузли ва обрўли касб бўлиши лозим.** Муаллимларимиз болаларга сифатли таълим бериш ва ўз устида ишлашдан бошқа нарса ҳақида йўламаслиги учун давлат барча шароитларни яратиб бериши зарур. Шу боис ўқитувчи, мураббий ва методистлар меҳнатига муносиб ҳақ тўлаш бўйича бошқаруш ишларимиз келгуси йилда ҳам давом эттирилади.

Бунинг учун халқ таълими ходимларини рағбатлантириш ҳудудий жамғармаларига 330 миллиард сўм йўналтирилади.

Шу билан бирга, 240 мингдан зиёд мактаб ўқитувчиларига синф раҳбарлиги учун устама тўловлар 1,5 баробарга оширилиб, бюджетдан 400 миллиард сўм қўшимча маблағ ажратилади.

Учинчидан, олий таълимнинг қамрови ва сифатини оширишга алоҳида эътибор қаратилади. Кейинги йилдан бошлаб олий таълимга ажратиладиган давлат грантлари сони камида 25 фоизга оширилади.

Олий ўқув юртлигига қабул қилишда эҳтижманд оилалар қизлари учун грантлар сони 2 баробарга кўпайтириб, 2 мингтага етказамиз. Аъло баҳоларга ўқиган, ижтимоий химоьга муҳтож қизлар учун махсус стипендиялар жорий этилади.

Ҳозирги вақтда ёшлар энг нуфузли олийгоҳларга кириш учун интилади, лекин олий ўқув юртлири ўртасида билимли ва иқтидорли ёшларни жалб қилиш бўйича рақобат йўқ. Шу сабабли хусусий олийгоҳларга ҳам зарур мутахассисларни тайёрлаш бўйича давлат буюртмаси бериш тизими йўлга қўйилади.

Олийгоҳлар ва таълим тизимининг куйи бўғинлари ўртасидаги узвийликни кучайтириш мақсадида 65 та академик лицей олий ўқув юртлири тасарруфига ўтказилади. Шунингдек, 187 та техникум ҳам ўз йўналиши бўйича турдош олийгоҳ ва тармоқ корхоналарига бириктирилади.

Нуфузли хорижий университетлар, илмий ва инновацион марказлар билан алоқаларни кучайтириш, улар билан кадрлар тайёрлаш бўйича ҳамкорликни янада кенгайтиришимиз зарур.

Шу муносабат билан келгуси йилда «Эл-юрт умиди» жамғармаси орқали етакчи хорижий олий ўқув юртлирининг магистратура ва докторантурасида ўқишга юбориладиган ёшлар сони 5 баробарга оширилади. Бу дастур орқали илк бор бакалавр йўналишида чет элларга 100 нафар ўғил-қизларимизни юборамиз. Кейинги йиллардан уларнинг сони 2-3 баробарга кўпайтирилади.

Янги йилда юртимиздаги 30 та етакчи олийгоҳга ўқув дастурларини ишлаб чиқиш, қабул квотаси ва молиявий масалаларни мустақил ҳал қилиш ҳуқуқи берилди.

Тўртинчидан, мамлакат тараққиётининг замини, ҳеч шубҳасиз, илм-фан ва инновациялардир.

Келгуси йилда илм-фан соҳасида олийгоҳлар ва илмий ташкилотлардаги докторантлар сони 4,5 мингтага етказилади ёки 2017 йилга нисбатан 3 баробарга оширилади. Ушбу мақсадлар учун бюджетдан қўшимча 240 миллиард сўм ажратилади.

Илгор халқаро амалиёт асосида доцент ва профессор илмий унвонлари, фалсафа ва фан доктори илмий даражаларини бериш ваколати ўз йўналиши бўйича нуфузли бўлган олийгоҳларнинг илмий кенгашларига ўтказилади.

Жорий йилда илк бор математика, кимё-биология ва геология фанларини таълим ва илмнинг устувор йўналиши сифатида белгилаб, уларни комплекс ривожлантириш чоралари кўрилади. Жумладан, 98 та ихтисослашган мактаблар ҳамда Геология фанлари университети ташкил этилади. Ўқув дастурлари туб-

ўртасида бандликни таъминлаш ва тadbиркорликни қўллаб-қувватлаш масаласи эътиборимиз марказида бўлади.

Бунинг учун келгуси йилда профессионал таълим тизими меҳнат бозоридаги талаб ва халқаро андозаларга мос янгица ёндашувлар асосида ислох қилинади.

Бундан буён ишчи касблар бўйича талаб қўйишда малака асосий ўринга чиқади. Шунинг учун Ҳукумат келгуси йил 1 январдан талаб юқори бўлган ишчи касблар бўйича фуқароларнинг маълум даражасини тасдиқлаш тизимини жорий этсин.

Хабарингиз бор, Ёшлар форумидаги учрашувимизда ёшлар тadbиркорлиги ва бандлигини таъминлаш учун 100 миллион доллар ажратилиш тўғрисида қарор қабул қилдик.

Бундан ташқари, ёшларнинг бизнес лойиҳаларини кредитлаш ҳамда уларни касб-хунарга ўқитиш учун 1 триллион сўм ва 50 миллион доллар ажратилади.

Олтинчидан, эҳтижманд оилаларнинг фарзандлари, чин етим, ногиронлиги бўлган ва даволанишга муҳтож болаларга алоҳида меҳр-мурувват кўрсатиш бўйича янги тизим жорий этилади.

Ҳозирги кунда республикамизда алоҳида эътиборга муҳтож 18 ёшгача бўлган 150 минг нафар фарзандларимиз бор. Уларнинг таълим олиши, аниқ бир касбни эгаллаш учун кўмаклашиш, оғир касалликка чалинганларни даволаш, чин етимларга ҳаётда ўз ўрнини топишга ёрдам бериш, уй-жой билан таъминлаш – нафақат ва зифамиз, аввало, инсоний бурчимиздир.

2021 йилда биринчи марта бюджетдан 900 нафар чин етим ёшларни уй-жой билан таъминлашга 50 миллиард сўм ажратилади.

Умуман, бундай эзгу ишларни тизимли йўлга қўйиш учун Болаларни қўллаб-қувватлаш жамоат фондини ташкил этиб, унга бюджетдан 100 миллиард сўм йўналтирсак, уйлайманки, сизлар ҳам бу ташаббусни қўллаб-қувватлайсиз. Бу маблағлар йил давомида кўпайтириб борилади.

Бу ташаббус умумхалқ ҳаракатига айланиши, саҳоватпеша ҳамюртларимиз ушбу хайрли ишга муносиб ҳисса қўйишига ишончим комил.

Олий Мажлис палаталари Болаларни қўллаб-қувватлаш жамоат фонди фаолиятини қонун даражасида мустаҳкамлаб, бу борада фаоллик кўрсатган юрдошларимизни рағбатлантириши ҳам назарда тутиши мақсадга мувофиқ. Шунингдек, Болалар Омбудсмани тўғрисидаги қонунни қабул қилишнинг ҳам вақти-соати келди.

Умуман, ёшларимизни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш бўйича юқорида қайд этилган форумда жуда кўпмаб маълумотлар ечимини келишиб олдик. Шунинг учун бугун улар тўғрисида батафсил тўхталмадик.

Барчага эътиборини қўйиб, улар билан аҳолини қафолатли таъминлаш тизими босқичма-босқич йўлга қўйилади.

Шунингдек, тиббий хизматлар курсатишда бирламчи бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан ишлашнинг алоҳида тизими жорий этилади.

Шу билан бирга, давлат томонидан бепул тиббий хизматлар ва унга ёрдамчи сифатида 5 нафар ўрта тиббиёт ходимидан иборат «тиббий бригадалар» ташкил этилади.

Ҳар бир маҳаллада, энг аввало, 5 ёшгача болалар, шунингдек, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар, ногиронлиги бўлганлар, қон-томир, онкологик, эндокрин каби касалликларга мойиллиги бўлган фуқаролар билан и

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

Биланиши 2-3-бетларда

Бунда маданият ва санъат муассасалари фаолиятини жонлантириш, уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлашга бюджетдан 420 миллиард сўм йўналтирилади. Жумладан, ҳудудларда 22 та театр ва маданият объекти қурилади ва реконструкция қилинади.

Тошкент шаҳрининг марказида Миллий академик драма театри, машҳур япон архитектори Тадао Андо лойиҳаси асосида янги санъат музейи, замонавий кутубхона ҳамда Алишер Навоий номидаги халқаро ижод мактабидан иборат маданият ва маърифат мажмуасини барпо этиш бўйича амалий ишлар бошланади. Мустақиллигимизнинг 30 йиллигига бағишлаб пойтахтимиз марказида «Истиклол» мажмуаси қад ростлади.

Илгари кўп йиллар давомида ўтказиб келинган Тошкент халқаро кинофестивали «Ипак йўли дурдонаси» – Тошкент халқаро кинофестивали номи билан қайта ташкил этилади.

Шу ўринда яна бир муҳим масалага алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман. Бой тарихимиз дурдонаси бўлган маданий меросимизни асраб-авайлаб, келажак авлодлар учун безавол етказишимиз зарур. Ҳозирги вақтда уларнинг сони 7 мингдан зиёдни ташкил этади.

Афсуски, кейинги пайтларда бебаҳо маданий меросимиз бўлган айрим обидаларимизга зарар етказиш ҳолатлари учраётгани бу борада эътибор сусайган далолат беради. Бу иш нафақат Маданият вазирлиги, балки маҳаллий ҳокимликлар, маҳалла, оммавий ахборот воситалари ва кенг жамоатчиликнинг ҳам диққат марказида бўлиши керак.

Хукумат бир ой муддатда маданий мерос объектларининг ҳисобини юритиш, сақлаш ва ҳимоясини таъминлаш бўйича алоҳида дастур қабул қилиши лозим.

Қадрилик халқ вакиллари! Янги йилда иқтисодий ислохотларнинг пировард мақсади камбағалликни қисқартириш ва аҳоли фаровонлигини оширишдан иборат бўлади. Ушбу стратегик мақсадларга ҳамма учун тенг имконият яратадиган юқори иқтисодий ўсиш ҳисобига эришилади.

Сунги 4 йилда иқтисодиётимизнинг барча жаҳаларига бозор механизмларини жорий этиш борасида жиддий қадамлар ташланди. Эндики вазифа – чуқур таркибий ислохотлар орқали узок муддатли барқарор ўсишнинг пойдеворини яратишдан иборат. Шуларни инобатга олиб, кейинги йилда қуйидаги йўналишларда кенг қамровли ишларни амалга оширамиз.

Биринчидан, камбағалликни қисқартириш борасида комплекс ёндашув ва ностандарт усуллари жорий этишимиз.

Бир ҳақиқатни аниқ тушуниб олишимиз керак – камбағаллик масаласи ёки уй

бериш билан ўз-ўзидан ҳал бўлиб қолмайди. Бунинг учун таълим, соғлиқни сақлаш, касб-хунарга ўқитиш, ичимлик сув, энергия ва йўл инфратузилмаси билан боғлиқ комплекс муаммоларни ҳал этиб бориш керак.

Нима учун биз «темир дафтар»ни жорий этдик? Бундан мақсад – эҳтиёжманд аҳолини тўғри аниқлаш ва шу асосда, улар билан манзилли ишлашни ташкил этишдир.

Келгуси йилдан тўлиқ ишга тушадиган «Ижтимоий реестр»да «темир дафтар»даги барча маълумотлар қамраб олиниб, эҳтиёжманд оилаларга 30 дан зиёд ижтимоий хизматлар электрон шаклда кўрсатилади.

Биринчи навбатда, камбағал аҳолининг асосий эҳтиёжларини кафолатли таъминлашимиз лозим. Бу масалада халқаро экспертлар билан чуқур таҳлил асосидаги ҳисоб-китоблар якунига етказилмоқда. Келгуси йил 1 мартдан бошлаб аҳолининг минимал истеъмол харажатлари миқдори эълон қилинади.

Хукумат икки ой муддатда ижтимоий кафолатларни бир тизимга келтириб, уларни минимал меъёрлар даражасида босқичма-босқич таъминлаш бўйича дастур ишлаб чиқсин.

«Темир дафтар»га киришган ҳар бир фуқарони камбағалликдан чиқариш бўйича «мотивация, кўнжма ва молиявий кўмак» тамойили асосида янги механизм жорий этилади.

Камбағалликдан чиқиб кетиш учун энг муҳим омил – бу инсоннинг интилиши, ўз кучини таянган ҳолда, аниқ мақсад сари ҳаракати бўлиши керак. Шу мақсадда келгуси йили маҳаллаларда аҳолини касб-хунарга ўқитиш бўйича мингдан зиёд марказлар ташкил этилади. Бунда касб-хунарга ўқитилган ҳар бир шахс учун ўқув марказларига 1 миллион сўмга субсидия берилиб, бунинг учун бюджетдан 100 миллиард сўм ажратилади. Ўқув курсларини тамомлаб, ўз бизнесини бошламоқчи бўлган фуқароларга асбоб-ускуна харид қилиш учун 7 миллион сўмга субсидиялар берилади.

Шунингдек, ҳар бир туманининг имконияти ва ривожланиш йўналишидан келиб чиқиб, деҳқончилик билан шугулланадиган оилаларга 10 сотихдан 1 гектаргача ер майдонлари ажратилади.

Эҳтиёжманд аҳоли бандлигини таъминлашга Бандликка кўмаклашиш ҳамда Жамоат ишлари жамғармаларидан 500 миллион сўм йўналтирилади.

Пандемия шароитида ўз ишини йўқотган аҳолини камбағалликка тушиб қолшига йўл кўймаслигимиз керак. Шунинг учун келгуси йилдан бошлаб янгича тизим жорий этилади. Унга кўра, вақтинча ишсизлик нафақаси 3 баробар оширилади ва бунда 6 та ҳужжат талаб этиладиган эски бюрократик тартиб бекор қилинади.

Камбағалликни қисқартириш борасида ҳудудлардаги ҳақиқий ҳолатга баҳо бериш,

амалга оширилаётган ишлар ижросини назорат қилиш Олий Мажлис палаталари ва маҳаллий Кенгашларнинг диққат марказида бўлиши лозим.

Ҳар бир туман ва шаҳар ҳокими бир ой муддатда ўз ҳудудида камбағалликни қисқартириш бўйича манзилли дастур ишлаб чиқиб, унинг ижроси бўйича ҳар чоракда маҳаллий Кенгашларда ҳамда оммавий ахборот воситалари орқали халққа ҳисобот бериб бориши зарур. Бу масала барча раҳбарларнинг биринчи даражали вазифаси ва иш самарасини баҳолайдиган асосий мезонга айланиши керак.

Иккинчидан, иқтисодиётда таркибий ўзгаришларни амалга оширишда давлат компанияларини трансформация қилишни жадаллаштириш керак.

Ҳозирги вақтда давлат иштирокидаги корхоналарнинг аксарияти молиявий барқарор бўлмагани учун давлатга оғир юк бўлиб қолмоқда. Шунинг учун жорий йилдан барча давлат корхоналарини ислоҳ қилиш дастури амалга оширилмоқда. Жумладан, келгуси йилда Навоий кон-металлургия комбинати, «Ўзбекнефтегаз», «Ўзбекгаздрозэнерго», «Ўзватосаноат» акциядорлик жамиятлари халқаро молия бозорига чиқиб, давлат кафолатисиз маблағ жалб қилиш имкониятига эга бўлади.

Тан олиш керак, мутахассисларнинг билим ва малакаси, йирик корхоналарнинг техник имкониятлари, уларни мустақил трансформация қилиш учун етарли эмас. Шунинг учун электр энергетикаси, нефть-газ ва кимё саноати, машинасозликдаги йирик корхоналар ҳамда тижорат банкларини ислоҳ қилишга Жаҳон банки, Европа тикланиш ва тараққиёт банки, Осиё тараққиёт банки ҳамда «МакКинзи», «Бостон консалтинг Групп», «Ротшильд» каби халқаро тан олинган компаниялар жалб этилди.

2021 йилда стратегик аҳамиятга эга бўлган 32 та йирик корхона ва тармоқни трансформация қилиш ишлари амалга оширилади. Банклар фаолиятига рақамли технологияларни кенг жорий этиш эътиборимиз марказида бўлади.

2021 йилда «Саноат-қурилишбанк», «Асака банк», «Ипотека банк», «Алоқа банк», «Турон банк» ҳамда «Қишлоқ қурилиш банк»ни хусусийлаштиришга тайёрлаймиз. Камида битта йирик банкдаги давлат улуши стратегик инвесторларга тўлиқ сотилади. Бу борада етакчи Европа банклари билан музокара олиб борилмоқда.

Таркибий ислохотларнинг яна бир йўналиши бу – давлатнинг иқтисодиётдаги иштирокини камайтиришдир.

Биз давлат активларини очиқ-ошқора ва самарали сотиш учун, халқаро молиявий ва ҳуқуқий маслаҳатчиларни жалб этган ҳолда, қатор корхоналарни хусусийлаштиришга оид кенг қамровли ишларни бошладик.

Келгуси йилда «Фаргона азот» ва «Деҳқонобод калий» заводлари, «Кокса-колла ичимлиги» корхонаси, «Билдирсой» ва «Чорвоқ» оромгоҳлари, «Ичан қалъа» ва «Ҳайат Реженс» мехмонхоналари, «Пойтахт» бизнес мажмуаси, алкоголь, ёғ-мой каби тармоқлардаги 83 та йирик корхонадаги давлат улуши сотувга қўйилади.

Умуман олганда, давлат улуши бўлган корхоналар сони, келгуси икки йилда камида 3 баробар қисқартирилади.

Учинчидан, товар ва молия бозорларида эркин рақобат муҳитини шакллантириш ҳамда тадбиркорларга хомашё сотиб олиш учун тенг имкониятлар яратиш зарур.

Ҳозирги кунда электр энергияси, газ, қимматбаҳо металллар, минерал ўғитлар, транспорт хизматлари каби йўналишларда монопол бозорлар мавжуд бўлиб, уларда кўплаб муаммолар сақланиб қолмоқда.

Шу ўринда бир масалага алоҳида тўхталиб ўтмоқ-

чиман. Иқтисодий фаоллик ва аҳоли даромадлари ўсгани сайин, энергия ресурсларига бўлган талаб ортиб боради. Шунинг учун нефть-газ ва энергетика соҳаларидаги ислохотларни ва бошланган йирик лойиҳаларни якунига етказишимиз лозим. Жумладан, 2021 йилда давлат ва хусусий электр станциялари ҳамда истеъмолчилар ўртасида электр энергияси улгуржи бозорини шакллантириш бошланади.

Шунингдек, табиий газ таъминотида монополияни бекор қилиб, бозор механизминини жорий этишимиз лозим. Бунда ишлаб чиқарувчи ва импортёрларга биржа орқали табиий газни сотиш, улгуржи

дастур ишлаб чиқсин.

Шунингдек, «божхона худудида қайта ишлаш режими»да саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш зарур.

Шу билан бирга, инвестиция сиёсатини юритишда давлат иштирокини пасайтириб, хусусий ва тўғридан-тўғри инвестициялар улушини ошириш керак.

Геология соҳасида жорий йилда 21 та кон ва истиқболли майдонлар очиб аукцион орқали инвесторларга сотилди. 2021 йилда яна 50 та кон ва истиқболли майдонлар ва чет эллик инвесторларга очиқ механизмлар асосида сотилади. Бундай ишларни бошқа йўналишларда ҳам давом

Мамлакатимизда ислом молиявий хизматларини жорий этиш бўйича ҳуқуқий базани яратиш вақти-соати келди. Бунга Ислом тараққиёт банки ва бошқа халқаро молия ташкилотлари экспертлари жалб этилади.

истеъмолчилар эса газни сотиб олиш ҳуқуқига эга бўлади. «Ўзтрансгаз» компанияси эса фақат газни транспортировка қилади.

Суолтирилган газ бозорида хусусий сектор иштирокини кенгайтириш мақсадида унинг импортига ўрнатилган божлар бекор қилинади.

Заргарлик соҳасида ҳам тадбиркорларга хомашё сотиб олиш учун кенг имкониятлар яратилади. Бунда келгуси йил 1 мартдан бошлаб, қумушни биржа орқали ишлаб чиқарувчиларга эркин сотиш тартиби ўрнатилади.

Автомобиль саноатида соғлом рақобат муҳитини ривожлантириш ва корхоналарга тенг шароитлар яратиш орқали соҳада ишлаб чиқарувчилар сони кўпайтирилади.

2021 йилдан бошлаб озиқ-овқат, нефть ва электротехника каби тармоқларда 73 та акция солиғи бекор қилинади.

Яна бир масала – ҳозирги кунда давлат харидларида атиги 4 фоиз тадбиркор қатнашмоқда.

Келгуси йилда 24 та йирик давлат корхонасига давлат хариди бўйича очиқ-ошқора талаблар жорий этилади. Натижада маҳаллий тадбиркорларимиз ҳар йили камида 10 триллион сўмлик маҳсулотларини ушбу корхоналарга сотиш имкониятига эга бўлади.

Бундан буён барча давлат харидлари жамоатчилик ва парламент назоратида бўлади.

Тўртинчидан, иқтисодий ўсишга, аввало, рақобатдош саноат занжирларини яратиш ҳамда бундай лойиҳаларга инвестицияларни кўпайтириш орқали эришилади.

Гарвард университети тадқиқотлариغا кўра, мамлакатимиз 50 дан орტიқ саноат маҳсулотларини ишлаб чиқаришда барча имкониятлар ва нисбий устунликларга эга. Айниқса, нефтьгаз-кимё, металлургия, машинасозлик, электротехника, фармацевтика, қурилиш материаллари, тўқимачилик, чарм-пойабзал, озиқ-овқат ҳамда «яшил иқтисодиёт» билан боғлиқ саноат тармоқлари иқтисодиётимиз «драйверлари»га айланиши учун барча етарли шароитлар мавжуд.

Бу тармоқларда хусусий секторнинг ташаббуслари ва янги лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш ҳамда кооперацияни ривожлантириш бўйича барча чоралар кўрилиши лозим.

Ҳозирги кунда Фозгондаги декоратив тошлар, Намангандаги тайёр кийим-бош, Тошкент шаҳри Яшнобод туманидаги «Технопарк» каби саноат кластерлари ўз самарасини кўрсатиб, шу тизим афзалликларини намоён этмоқда.

Хукумат келгуси йил 1 апрелгача истиқболли саноат кластерлари рўйхатини аниқлаб, уларни жадал ривожлантириш учун алоҳида

этиришимиз керак.

Умуман олганда, келгуси йилда 23 миллиард доллар қийматидаги инвестицияларни ўзлаштириш зарур. Натижада 226 та йирик саноат ва инфратузилма объекти янги ишга туширилади.

Навоий кон-металлургия комбинатида 2 та йирик металлургия заводи, Олмалик кон-металлургия комбинатида техноген рудани қайта ишлаш заводи, шунингдек, республикамиз бўйича тўқимачилик, қурилиш материаллари, чарм-пойабзал, озиқ-овқат ва фармацевтика тармоқларида юзлаб янги ишлаб чиқариш қувватлари барпо этилади.

Биргина Тошкентдаги «Яшнобод» технопаркида яна 11 та замонавий электротехника корхонаси ишга туширилиб, у ердаги жами корхоналар сони 17 тага ва ишловчилар сони 11 мингга етказилади.

Тошкент, Навоий, Самарқанд, Сурхондарё вилоятларида жами қуввати 760 мегаватт бўлган янги электр станциялари ишга туширилади.

Қашқадарё вилоятида қиймати 3 миллиард 600 миллион доллар бўлган, йилга 1,5 миллион тонна керосин, дизель ёқилғиси ва суолтирилган газ ишлаб чиқарадиган мажмуа тўлиқ маҳсулот беришни бошлайди.

Бешинчидан, макроиқтисодий барқарорлик – иқтисодий ислохотларнинг мустаҳкам пойдеворидир. Шунинг учун келгуси йилда инфляциявий таргетлаш доирасида нарх-наво ўсишини, айниқса, 10 фоиздан оширмастик Марказий банк ва Хукуматнинг асосий вазифаси бўлади.

Бу борада глобал пандемия озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашга жиддий эътибор қаратиш зарурлигини яна бир бор тасдиқлади. Шу боисдан ҳам асосий озиқ-овқат маҳсулотлари нархнинг кескин ошиб кетишига йўл қўймаслик мақсадида импорт соҳасидаги бож тўловлари бўйича берилган имтиёزلар яна бир йилга узайтирилади.

Умуман, халқимиз хотир-оқибатли керак: сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш, бу борада кафолатланган захирано яратиш ва уларни бозорга узлуксиз етказиб бериш ҳамда нарх-наво барқарорлигини таъминлаш ишларига устувор даражада эътибор қаратилади. Бунинг учун Хукумат ва ҳокимликлар томонидан барча чоралар кўрилади ҳамда бу масала Президентнинг доимий назоратида бўлади.

Шунингдек, 2021 йилда иқтисодиётнинг камида 5 фоизга ўсишини, бюджет дефицити ялпи ички маҳсулотга нисбатан 5,4 фоиздан ошмаслигини таъминлашимиз зарур. Келгуси 2 йилда эса бюджет дефицитини 2 фоиздан оширмастик бўйича Хукумат зарур чора-тадбир-

ларни белгилаши лозим.

Мана, валюта бозори эркинлашгани ҳам 3 йилдан ошди. Шу даврда эркин валюта айирбошлаш бўйича юртимизда етарли тажриба тўпланди. Энди иқтисодиётимизнинг хорижий валютага боғлиқлик даражасини босқичма-босқич камайтириш керак. Шу мақсадда келгуси йилда валюта кредитлари улушини ҳозирги 50 фоиздан 45 фоизга, яъни камида 2 миллиард долларга пасайтириш лозим.

Янги йилда миллий валютада чиқариладиган халқаро облигациялар улушини ҳозирги 25 фоиздан камида 40 фоизга ошириш зарур.

Шу билан бирга, келаси йили банклараро валюта бозори «онлайн» платформага ўтказилади ва тадбиркорларга валютани бевосита банкнинг ўзидан сотиб олиш учун имконият яратилади. Натижада тадбиркорлар валютани ҳозиргидек 4 кунда эмас, ярим соатда сотиб олиши мумкин бўлади.

Яна бир масала – ҳозирги кунда Ўзбекистоннинг давлат ташқи қарзи Жаҳон банки ва Халқаро валюта жамғармаси мезонларига кўра хавфсиз ҳисобланади. Айни вақтда ташқи қарз ҳисобидан ҳудудларда амалга ошириладиган лойиҳалар бундан буён маҳаллий Кенгашлар ва жамоатчилик муҳокамасидан ўтказилади. Уларнинг натижалари тўғрисида жамоатчиликка ҳисобот бериш тизими йўлга қўйилади.

Шунингдек, давлат номидан ташқи қарз олиш камайтирилиб, инвестиция ва инфратузилма лойиҳаларига кўпроқ хусусий капитал жалб этилади. Масалан, кейинги йилда давлат-хусусий шериклик асосида 40 дан орტიқ йирик ва ўрта лойиҳаларни амалга ошириш бошланади.

Марказий банк молия бозорида рақобатни ошириш мақсадида 1 февралга қадар банк бўлмаган кредит ташкилотлари тўғрисида қонун лойиҳасини қиритсин.

Шунингдек, мамлакатимизда ислом молиявий хизматларини жорий этиш бўйича ҳуқуқий базани яратиш вақти-соати келди. Бунга Ислом тараққиёт банки ва бошқа халқаро молия ташкилотлари экспертлари жалб этилади.

Олтинчидан, тадбиркорлик ва кичик бизнесни ривожлантириш бўйича янада кулай шароитлар яратилади.

Бир нарсани алоҳида таъкидлаш керак, пандемия даврида иқтисодиётнинг барқарор ишлаши учун тадбиркорлар давлат билан теппа-тенг ҳисса қўшдилар. Шунинг учун барчамиз тадбиркорларга елкадош бўлиб, уларни доимо қўллаб-қувватлашимиз шарт. Бу борада ишбилармонларнинг ҳақ-хуқуқларини, айниқса, хусусий мулк дахлсизлигини таъминлаш – барча даражадаги давлат органларининг асосий вазифаси бўлиши лозим.

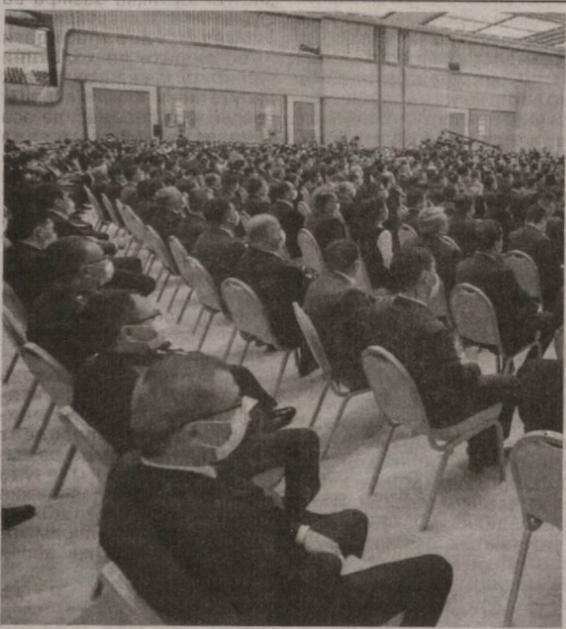
Шу билан бирга, айрим жойларда давлат органлари тизимидаги раҳбар ва мутасаддилар томонидан тадбиркорларнинг мулкка доир ҳуқуқларини бузиш ҳолатлари давом этмоқда. Бундай мансабдорларни маъмурий жавобгарликка тортиш бўйича Бизнес-омбудсманга ваколат беришни таклиф этаман.

Келгуси йилда «Солиқчи – кўмакчи» тамойили асосида тадбиркорлар учун уларнинг бизнес ҳамкорининг солиқ қарздорлиги ҳақидаги маълумотларни олиш имконияти яратилади.

Тадбиркорларга янада қулайлик яратиш мақсадида 105 та лицензия ва рухсатнома турлари бекор қилинади, 115 таси бўйича эса тартиб-қоидаларни соддалаштирилади.

Пандемия шароитида айланма маблағ танқислигига дуч келган тадбиркорларимиз оёққа туриб олишлари учун уларга кўмак беришни давом эттирамиз.

Туризм, транспорт ва умумий овқатлаш соҳаларига берилган имтиёزلар келгуси йил якунигача узайтирилади. Шунингдек, 20 мингга тадбиркорнинг 400 миллион сўмлик

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСИГА МУРОЖААТНОМАСИ

ер ва мол-мулк солиғини тўлаш мuddатини яна бир йилга узайтиришни таклиф этаман.

Бундан ташқари, 1 миллиард сўмгача давлат харидлари доирасида аванс миқдори 30 фоизга етказилади.

Умуман, тадбиркорликни молиявий қўллаб-қувватлаш борасидаги ишларни давом эттириш мақсадида оилавий тадбиркорлик дастурлари доирасида келгуси йилда 6 триллион сўм имтиёзли кредитлар ажратилади. Шунингдек, Ҳукумат томонидан Жаҳон банки билан биргаликда бошланган қишлоқларда тадбиркорликни ривожлантириш дастурини кенгайтириш учун қўшимча 100 миллион доллар йўналтирилади.

Тадбиркорлик фаолияти билан боғлиқ 5 мингга яқин норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қайта кўриб чиқилиб, уларнинг сони қисқартирилди ҳамда Тадбиркорлик кодекси ишлаб чиқилди.

Хабарингиз бор, бундан 4 йил олдин тадбиркорлик субъектларида текширишлар ўтказишга мораторий эълон қилган эдик. Бунинг натижасида ўтган даврда тадбиркорлар сони 2 баробар кўпайиб, 400 мингга етди. Шунинг учун мораторий мuddатини яна бир йилга узайтиришни таклиф этаман.

Шу билан бирга, Ҳукумат томонидан бозорда тенг рақобат муҳитини яратиш ва ҳалол-поқ тадбиркорларни – тақдор айтаман – замонавий технологиялар асосида ишлаётган виждонли тадбиркорларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш мақсадида «яширин иқтисодиёт»ни қисқартиришга қаратилган механизмлар жорий этилади.

Ўқинишдан, камбағалликни қисқартириш ва қишлоқ аҳолиси даромадларини кўпайтиришда энг тез натижа берадиган омил бу – қишлоқ ҳўжалигида ҳосилдорлик ва самарадорликни кескин оширишдир.

Бунда ҳар гектар ердан олинладиган даромаддан ҳозирги ўртача 2 минг доллардан камида 5 минг долларгача етказиш устувор вазифа бўлиши қўйилади. Бунинг учун қишлоқ ҳўжалигида энг илгор технологиялар, сувни тежайдиган ва биотехнологияларни, уруғчилик, илм-фан ва инновациялар соҳасидаги ютуқларни кенг жорий этишимиз лозим.

Авалло, фермер ва деҳқонларнинг ердан манфаатдорлигини ошириш керак. Манфаатдорлик ва адолат бўлган жойда, албатта, ўзгарши ва ўсиш бўлади. Бу борада ердан фойдаланиш ҳўқуқларини кафолатлаш ва ерларни бозор активларига айлантириш масаласини кўриб чиқиш вақти келди.

Шунинг учун Ҳукумат икки ой мuddатда ердан фойдаланиш ҳўқуқини мустаҳкамлаш, унинг иқтисодий қийматини белгилаш ва молиявий оборота киритиш механизмларини жорий қилиш бўйича таклиф киритсин.

Келгуси йили барча вилоятларда қишлоқ ҳўжалигида билим ва инновациялар марказлари ташкил этилиб, уларда «ягона дарча» тамойили асосида 100 дан ортик ағрозиматлар курсатиш йўлга қўйилади. Бу марказлар орқали ернинг сифатини яхшилаш, касалликларга қарши курашиш, уруғчиликни танлаш билан боғлиқ муҳим хизматлар кўрсатилади.

Қишлоқ ҳўжалигини модернизация қилиш, рақамлаштириш, ернинг унумдорлигини ошириш, замонавий агротехнологияларни жорий этишга илк бор 600 миллион доллардан зиёд кредит ва грант маблағлари жалб қилинади.

Сувни тежайдиган технологиялар жорий этиладиган ер майдонлари 5 баробарга кўпайтирилиб, 430 минг гектарга етказилади, 90 минг гектар янги ерлар ўзлаштирилади.

Саккизинчидан, барча вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлари биринчи марта 2020 йил бошида ўз зиммасига олган мажбурият ва режалари ижроси ҳақида маҳаллий Кенгашлар олдида ҳисобот бери.

Бугунги кунда ишимиздаги энг катта камчилик – билим етишмаслиги, афсуски, барча соҳаларда сезилмоқда.

Ҳолбуки, бирорта худудни ҳам, тармоқни ҳам замонавий илм ва билимларсиз ривожлантириб бўлмайди. Тараққиётган мамлакатларда ялли ички маҳсулотнинг 50 фоизидан ортки «билимлар иқтисодиёти» ҳисобидан, яъни инновациялар ва юқори малакали кадрлар томонидан яратилаётгани буни яққол исботламоқда.

Бундан буён ҳар бир қишлоқ ёки маҳалла ўз йўналиши ва «ўсиш нуқталари»дан келиб чиқиб ривожлантирилади. Бунинг учун келгуси йилда 3 триллион сўмлик маблағга эга бўладиган худудлар инфра-тузилмасини ривожлантириш жамғармасыни тузишни таклиф этаман. Жамғарма маблағлари маҳаллий Кенгашлар таклифлари асосан инфра-тузилма лойиҳаларини қўшма молиялаштиришга йўналтирилади.

Шунингдек, 84 та туман ва шаҳарда саноат салоҳиятини янада ошириш учун 100 та технопарк, кичик саноат зоналари, худудий кластер ва логистика марказлари ташкил этилади.

Келгуси йилда эркин иқтисодий ва кичик саноат зоналарини зарур инфра-тузилмалар билан таъминлаш учун 1,6 триллион сўм йўналтирилади.

Ҳукумат худудларда 130 минг километр узунликдаги паст кучланишли электр тармоқлари ва 40 мингдан ортик трансформаторни босқичма-босқич янгиллаш дастурини келгуси йил 1 апрелга қадар тасдиқлаши зарур. Шунингдек, 5 мингдан ортик таъмирталаб кўприкни тиклаш бўйича дастур қабул қилинади. Бу ишларга 2021 йилда 400 миллиард сўм маблағ йўналтирилади.

Яна бир муҳим масала – сўнгги 3 йилда «Обод қишлоқ» ва «Обод маҳалла» дастурлари доирасида 5 миллионга яқин аҳоли яшайдиган 1 минг 200 та маҳалла ва қишлоқлар қиёфаси тубдан ўзгарди. Лекин пандемия туфайли ушбу йўналишдаги ишларимизни вақтинча тўхтатишга мажбур бўлган эдик.

Ҳукумат бир ой мuddатда 2021 йил учун «Обод қишлоқ» ва «Обод маҳалла» дастурларини ишлаб чиқиб, тасдиқласин. Ушбу дастурларни республика ва маҳаллий бюджетлар томонидан тенг улушларда молиялаштиришни назарда тутсин.

Халқаро молия институтлари ҳам мазкур дастурда иштирок этиш учун 270 миллион доллар йўналтиришга тайёр эканини билдирди.

Худудларнинг ривожланиши учун муҳим омиллардан бири бу – уларнинг ўртасида транспорт алоқасини таъминлашидир. Қисқа қилиб айтганда, барча аҳоли пунктларидан пойтахтимизга, энг йирик шаҳарлар ва туристик марказларга тезда келиб-кейтиш имкониятини берадиган, ўзаро боғланган транспорт тармоғини яратишимиз лозим.

Шу мақсадда Ҳукуматга кейинги йил 1 мартдан бошлаб ички туризм йўналишларидаги авиакатнопларни йўлга қўйиш ва авиачипта нархининг бир қисмини бюджетдан қўлаб бериш тизимини жорий этиш вазифаси юкланади.

Шунингдек, бир қатор худудий аэропортлар давлат-хусусий шериклик асосида ташқи бошқарувага берилди.

Кейинги йилда 2 та тезюрак поезд ҳаракати йўлга қўйилади, Бухоро – Урганч – Хива темир йўлини электрлаштириш бошланади.

Аҳоли пунктлари ўртасидаги, айниқса, қишлоқларни туманлар марказлари билан боғлайдиган узлуқсиз автобус қатновлари хусусий секторни жалб қилиш орқали кўпайтирилади.

Тошкент шаҳрида ер усти метросининг 12 километрлик иккинчи босқичи фойдаланишга топширилади. Шу тариқа ер ости ва ер усти метро линиялари яхлит тизим сифатида бир-бирига уланади.

Туризмни ривожлантириш бўйича 2021 йилда ҳам ишчи

ислохотларни давом эттира-миз. Айниқса, зиёрат туризми ва ички туризмни ривожлантиришга алоҳида эътибор берилди. Шунингдек, туризм объекти атрофидаги ер майдонлари, сув ва йўл инфра-тузилмаларини яхшилаш учун бюджетдан 1 триллион сўм ажратилади.

Тўқтинчидан, келгуси йил аҳолининг ижтимоий ҳимояси янада кучайтирилади.

Ногиронликни белгилашнинг жаҳон андозаларига мос «ижтимоий модели»га босқичма-босқич ўтилади.

Муҳтож аҳолини протез-ортопедия буюмлари ва реабилитация воситалари билан таъминлаш бўйича янги тизим жорий этилади. Бу имкониятдан қарийб 50 минг нафар юртдошимиз фойдаланиши мумкин бўлади.

Эҳтиёжманд оилаларни уй-жой билан таъминлаш бўйича олиб бораётган ишларимиз кўлами янада кенгайтирилади. Бунда 27 мингта ёки бу йилга нисбатан 2,5 баробар кўп оиланing ипотека кредити бўйича дастлабки бадалларини тўлаш ва кредит фоизларини субсидиялаш учун 2,4 триллион сўм йўналтирилади.

Учинчидан, янги экспорт бозорларига чиқиш Ҳукуматнинг энг асосий вазифаларидан бири бўлиб қолади.

Келгуси йилда Жаҳон савдо ташкилотига аъзолик масаласи ҳамда Европа Иттифоқи билан кенг қамровли ҳамкорлик бўйича ишларни фаоллаштириш лозим.

«GSP+» тизими доирасидаги имтиёзларни мамлакатимизда самарали қўллаш учун алоҳида дастур ишлаб чиқиш керак.

Ўзбекистон яқинда Евроосиё иқтисодий иттифоқида кузатувчи мақомини олди. Ушбу ташкилотга аъзо бўлган давлатлар бозорларида тўлақонли иштирок этиш учун миллий техник тартибга солиш меъёрларини уларнинг талабларига мослаштириш бўйича ишларни жадаллаштириш зарур.

Келгуси йилда корхоналарга хомаш сотиб олиш ва экспортбоп маҳсулотлар ишлаб чиқариш учун Экспортни қўллаб-қувватлаш жамғармасидан 100 миллион доллар ажратилади.

Экспорт қилувчиларга чет элда савдо уйлари ва дўконлар очиб ҳамда реклама харажатларининг 50 фоиз қўлаб берилди.

Умуман, Ҳукуматга келгуси йилда товар ва хизматлар экспортини камида 20 фоизга ошириш вазифаси топширилади.

Хурматли парламент аъзолари! Ислохотларимиз халқимизнинг кундалик ҳаётида ўзифодасини топиши, кутган натижаларимизга эришиш кўп жихатдан давлат бошқарувидаги самарадорликка бевосита боғлиқ. Шу мақсадда келгуси йилда қуйидаги вазифаларни амалга ошириш лозим.

Биринчидан, давлат бошқаруви идоралари фаолиятини тубдан такомиллаштириш талаб қилинади. Кўпгина вазирлик ва идоралар фаолиятида қарор қабул қилиш ҳақдан ташқари марказлашган. Уларнинг вазифалари аниқ ва тўлиқ белгиланмагани сабабли фаолиятларида бир-бирини тақроллаш ҳолатлари мавжуд. Сабаби – кўпчилик вазир ўринбосарлари, ўрта бўғин раҳбарлари масалани ҳал қилиш учун ташаббус кўрсата олмайди.

Бунинг сабаби нимада? Уларнинг ё билими, малакаси йўқ, ё қатъияти етмайди, ёки коррупцияга берилган. Афсуски, бундай раҳбарлар аҳоли кутаётган ҳаётий муаммоларни ҳал қилиш ўрнига кераксиз қоғозбозлик ва натижасиз мажлислар ўтказиб билан овора бўлиб қолмоқда.

Яна бир жиддий камчилик шунки, рақамли технологияларни кенг жорий этиш ҳисобидан ходимлар сонини ва иш жараёнларини оптималлаштириш чоралари кўрилламаяпти.

Шунинг учун Ҳукумат икки ой мuddатда бошқарувада бир-бирини тақдорладиган

идоралар, функциялар ва бюрократик тўсиқларни қисқартириш бўйича ҳужжатлар лойиҳаларини тайёрласин. Бунда давлат бошқаруви ходимлари сонини ўртача 15 фоизгача оптималлаштиришни назарда tutиш зарур.

Келгуси йил охирига қадар электрон давлат хизматларини 60 тага кўпайтириб, уларни 300 тага, масофавий хизматлар улушини эса камида 60 фоизга етказиш зарур.

Иккинчидан, бошқарув идораларининг худудий масалаларини ҳал қилишдаги маъсулият ва жавобгарлиги кучайтирилади.

Келгуси йил бошидан ҳар бир вазирлик ўз ишини туман, шаҳар, қишлоқ ва маҳалла кесимида режалаштиради ва ташкил этади. Вазирлар ва уларнинг ўринбосарлари фаолиятига жойларда амалда қандай ўзгариш бўлганига қараб баҳо берилбосар.

Бош вазир ўринбосарлари, вазирлар, уларнинг қўйи тизим раҳбарлари ва ходимларини янги талаблар ва замонавий ахборот технологиялари асосида самарали

бўйича дастур ишлаб чиқиш зарур.

Жорий йилда туманлар бюджетига қўшимча манбаларнинг камида 10 фоизини бевосита маҳалладаги муаммоларни ҳал этишга сарфлаш бўйича ишларни бошлаб, бу мақсадларга 70 миллиард сўм ажратилди. Энди бу ваколатни янада кенгайтириб, туман бюджети харажатларининг 5 фоизини ҳам ана шундай мақсадларга йўналтириш бўйича янги тартиб жорий этилади.

Бунинг натижасида бу янги эксперимент орқали биргина Гиждувон туманида 8 миллиард сўм ёки Фарғона шаҳрида 11 миллиард сўм маблағ айнан аҳоли долзарб деб ҳисоблайдиган муаммоларни ҳал этиш учун сарфланади.

Маҳалла раиси ва унинг ўринбосарлари ваколатларини кенгайтириб, уларга аҳоли муаммоларини бевосита ҳал қилиш имконини яратишимиз керак. Бунда маҳалла раисига маҳаллий Кенгаш мажлисида кўрилиши мажбурий бўлган масалаларни киритиш

қилиш бўйича электрон ахборот тизими жорий этилади.

Коррупцияга қарши курашиш агентлиги бир ой мuddатда очиқ эълон қилиниши лозим бўлган маълумотлар рўйхатини кенгайтириш бўйича таклиф киритсин.

Коррупцияга қарши курашишнинг самарали воситаларидан бири – кадрларни танлаш ва ишга қабул қилишнинг очиқ тизимини йўлга қўйишдан иборат. Ушбу тизим асосида кадрларни танлашда эски усуллардан воз кечиб, уларнинг интеллектуал салоҳиятини, маънавий фаолиятларини баҳолайдиган очиқ ва ошқоора танлов тизими жорий этилади.

Шунингдек, коррупциянинг олдини олиш бўйича давлат хизматчиларини мунтазам ўқитиш ва билимини баҳолаб бориш тизими йўлга қўйилади.

Бешинчидан, ислохотларимиз самарасини ҳар бир инсон ўз ҳаётида ҳис этиши учун қабул қилинаётган ҳужжатлар, ижросини ўз вақтида ва самарали таъминлаш лозим.

Жаҳон савдо ташкилотига аъзолик масаласи ҳамда Европа Иттифоқи билан кенг қамровли ҳамкорлик бўйича ишларни фаоллаштириш лозим.

ишлашга ўргатиш ва малакасини мунтазам ошириб бориш учун масъул бўлади.

Депутат ва сенаторларни ўзлари сайланган худуддаги муаммолар, тегишли вазирлик ва ҳокимликлар томонидан қай даражада ҳал этилаётганини доимий ўрганиб, назорат қилиб боришга чақираман.

Шу ўринда яна бир масала – туман, шаҳар ва маҳалла бошқарувида самарадорликни ошириш учун ходимлар сони ва машинаси худуднинг ўзига хослиги ва иш ҳажмидан келиб чиқиб белгилаш лозим. Масалан, Самарқанд вилоятининг Пахтачи туманида 150 минг, Урганч туманида 500 мингдан ортик аҳоли яшайди. Ёки Шайхонтоҳур тумани аҳолиси қарийб 350 минг, Бектемирда эса – 46 минг нафар. Лекин ушбу туманларда бошқарув ходимлари сони ва уларнинг иш ҳақи бир-бирини катта фарқ қилмайди.

Шунинг учун Ҳукумат икки ой мuddатда ўрта ва қуйи бўғин бошқарув идораларининг фаолиятини тубдан такомиллаштириш, улардаги ходимлар сони ва меҳнатига ҳақ тўлаш шартларини қайта кўриб чиқиш бўйича қарор лойиҳасини киритсин.

Учинчидан, маҳаллий ижро органлари, вакиллик идоралари ҳамда маҳалланинг институционал асосларини янада такомиллаштириш лозим.

Маҳаллий ҳокимлик ва Кенгашлар бундан 27 йил аввал, яъни ҳокимлик институтини жорий этишдан дастлабки пайтда қабул қилинган қонун асосида ишламоқда. Бу ҳужжат бугунги ислохотларимиз талабларига мутлақо жавоб бермаслигини ҳисобга олиб, уни тубдан янгиллаш зарур.

Ислохотларимиз натижалари, бўлаётган ўзгаришлар ва аҳолининг қайфияти аввало маҳаллада сезилади. Шу маънода, «маҳалла – жамиятимизнинг ёруғ юзи ва виждони кўзгуси», десак, тўғри бўлади. Шунинг учун барча даражадаги раҳбарлар пастга тушиб, ўз соҳаси бўйича маҳаллалардаги муаммоларни ўрганиши ва уларга ечим топиши, одамлар сезадиган натижани таъминлаши шарт.

Бундан буён маҳалладаги ишларнинг аҳоли вазирлик, идоралар ва ҳокимликлар ишини баҳолашда бош мезон бўлади.

Шунингдек, маҳалланинг нуфузини, унинг ресурс ва имкониятларини ошириш, ходимларининг моддий таъминотини яхшилаш

ҳўқуқини бериш лозим. Бу орқали муаммоларни тезкор ҳал қилишга эришиш имконияти яратилади.

Маҳаллада ишлаётган маҳалла ва ташаббускор кадрларни давлат идоралари раҳбарлик лавозимларига тавсия этиш тизими йўлга қўйилади.

Қонунчилик палатаси ва Сенат, Вазирлар Маҳкамаси билан бирга 2021 йил 1 апрелга қадар маҳаллий ижро ва вакиллик органлари ҳамда маҳалла институти фаолиятини тубдан такомиллаштиришга оид янги қонун лойиҳаларини ишлаб чиқсин. Ушбу ҳужжатларда ҳокимлар, уларнинг ўринбосарлари ва маслаҳатчиларининг ваколат чегараси, вазифа ва функциялари аниқ белгиланиши лозим.

Тўртинчидан, коррупциянинг ҳар қандай кўринишига муросасиз бўлиш қундалиқ ҳаёт тарзимизга айланиши шарт.

Бу иллатга қарши курашишга барча давлат органлари, сиёсий партиялар, жамоат ташкилотлари, оммавий ахборот воситалари, умуман, ҳар бир фуқаро сафарбар этилиши зарур.

Коррупция ўта оғир жиноят экани ва унга нисбатан муросасиз бўлиш ғоясини фарзандларимизга ёшлик давридан бошлаб синдиришимиз, уларга фақат ҳалол меҳнат ва тадбиркорлик орқали даромад топишни ўргатишимиз лозим.

Шунингдек, коррупциянинг олдини олишда барча давлат органларида қарор қабул қилиш жараёнлари, очиқ ва фақат очиқ бўлишини таъминлаш ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Масалан, фуқароларимиз жорий йилдан бошлаб очиқ эълон қилинаётган давлат харидларига оид маълумотлардан фойдаланиб, ўринли масалаларни кўтармоқда.

Молия вазирлиги уч ой мuddатда давлат идоралари бюджетдан ташқари жамғармаларининг даромад ва харажатлари, давлат улушига эга бўлган ташкилотлар харидлари, давлат субсидия ва грантларига оид маълумотларни эълон қилиш амалиётини йўлга қўйсин.

Бундан ташқари, охириги икки йилда ҳокимларнинг 2,5 мингга яқин қарори судлар томонидан беқор қилинган бундан буён уларнинг қарор қабул қилишида очиқликни таъминлаш зарурлигини тақозо этмоқда. Шунинг учун маҳаллий давлат ҳокимияти идораларининг қарорларини ҳисобга қўйиш ва эълон

Сўнгги 4 йилда барча соҳаларда кенг қўламли ўзгаришларни амалга ошириш бўйича 150 та қонун, 2 мингга яқин фармон ва қарорлар қабул қилинди. Лекин жойларда барча раҳбарлар ҳам ушбу ҳужжатлар мазмун-моҳиятини тушуниб, берилган имкониятлардан фойдаланмоқда, аҳоли ва тадбиркорларга зарур шарт-шароит яратмоқда, деб айта олмаймиз.

Амалдаги назорат тизими эса кўпроқ формал тусга эга бўлиб, ижрони ташкил этишдаги муаммоларни аниқлаш ва ҳал қилишга йўналтирилмаёпти. Шунинг учун келгуси йилда бу борада янги иш тизими жорий этилади.

Энди Адлия вазирлиги, унинг худудий бошқарма ва бўлимларининг асосий вазифаси қабул қилинган ҳужжатларни маъсумларга етказиш, тушуништириш, амалиётда қўллашга қўмақлашиш ва назорат қилишдан иборат бўлади. Шу мақсадда Адлия вазирлигига зарур ваколат ва ресурслар берилди.

Шунингдек, қабул қилинган ҳужжатлар ижросини ташкил этишда жамоатчилик иштироки ва назорати кенг йўлга қўйилади. Жумладан, «жамоатчилик эшитувлари» ва «жамоатчилик мониторинги» тизими жорий қилинади. Бу жараёнга фуқаролик жамияти институтлари, оммавий ахборот воситалари ва фуқаролар ҳам фаол жалб этилади.

Шунингдек, таҳлиллар асосида ижрога ҳалақит бераётган ортикча вазифа ва функциялар қисқартирилади. Давлат идораларидаги ижро сифати ва ҳолатини вилоят, туман ва шаҳар халқ депутатлари Кенгашларида, республика даражасида эса – Вазирлар Маҳкамасида ҳар ойда танқидий муҳокама қилиб бориш амалиёти жорий этилади.

Ҳукумат Адлия вазирлиги, Давлат хизматини ривожлантириш агентлиги ва Давлат бошқаруви академияси билан бирга бир ой мuddатда ушбу тизимни жорий этиш бўйича зарур чора-тадбирларни белгиласин.

Адлия вазирлиги барча оммавий ахборот воситалари, жумладан, телевидение орқали «Президент қарорлари – ҳаётда ва назоратда», деган мавзуда қўрсатув ва чиқишлар ташкил этиб, халқимизга ислохотлар моҳияти ва натижаларини етказиб бориш тизимини жорий этсин.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

Биланиши 2,3,4,5-бетларда

Олтинчидан, давлат ва жамият бошқарувида аёлларнинг ўрни ва мавқеини янада мустаҳкамлаш – ислохотларимизнинг энг устувор йўналишларидан биридир.

Хабарингиз бор, айни пайтда Касаба уюшмалари федерацияси бошчилигида мутасадди идоралар, банклар ва ҳокимликлар томонидан жойларда уйма-уй юриб, 6 миллиондан ортиқ хотин-қизларнинг муаммолари пухта ўрганилди.

Аччиқ бўлса ҳам, тўғриси тани олиб айтишимиз керак: бу ўрганишларимиз натижасида биринчи марта жойлардаги ҳақиқий аҳвол юзга чиқди. Шулар асосида «Аёллар дафтари» шакллантирилмоқда, хотин-қизларни қийнаётган кўплаб ижтимоий-иқтисодий муаммоларга амалий ечим топилмоқда.

Бу ишларга маҳаллаларда янги ташкил этилган «Аёллар маслаҳат кенгашлири» ҳам яқиндан кўмак бермоқда. Лекин бу ҳали аёллар муаммоларини ечиш учун биз бажаришимиз шарт ва зарур бўлган ишларнинг бошланishi, холос.

Биз мамлакатимизда истиқомат қилаётган 17 миллиондан зиёд опа-сингилларимиз, қизларимиз, онахон ва момоларимизга муносиб шароит яратиш бериш учун барча имкониятларни ишга солишимиз лозим.

Аёлларнинг андиша қилиб, биз эркакларга айта олмаган дарду ташвишлари, кундалик муаммолари, орзу-ниятларини уларнинг ўзидан яхши тушунадиган инсон йўқ.

Хотин-қизларнинг давлат бошқарувидаги ролини ошириш бўйича олиб борган ислохотларимиз натижасида парламентимиз янги таркибининг 30 фоизи аёллардан иборат бўлди. Вилоят, шаҳар ва туман ҳокимларининг хотин-қизлар масалалари бўйича маслаҳатчиси лавозими жорий этилди.

Энди хотин-қизларнинг жамият ҳаётидаги ўрни ва нуфузини ошириш уларга янги имкониятлар яратиш бўйича навбатдаги кадам сифатида ҳаётни ва аёллар муаммоларини яхши биладиган, фаол ва ташаббускор опа-сингилларимиздан иборат Республика Хотин-қизлар жамоатчилиги кенгашини ташкил этишни таклиф қиламан.

Кенгашга бу борада катта тажрибага эга бўлган Сенатимиз Раиси Танзила Камоловна Норбоева раҳбарлик қилса, деган таклифни билдирсам, ўйламанки, барчангиз мени қўллаб-қувватлайсиз.

Жойлардаги Хотин-қизлар кенгашлири фаолиятига эса ҳокимларнинг ушбу масалалар бўйича маслаҳатчилари раҳбарлик қилиши энг тўғри йўл бўлади.

Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш бўйича республика ва ҳудудий жамғармаларни янги ташкил этиладиган кенгашлар ихтиёрига ўтказиб бериш мақсадга мувофиқ бўлади, деб ҳисоблайман.

Аёлларнинг бизнес соҳасидаги лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш ҳамда жойларда аниқланган хотин-қизлар муаммоларини ҳал этиш учун бюджетдан қўшимча равишда 1 триллион сўмдан зиёд маблағ йўналтирилади. Бунинг учун «Халқ банки» томонидан жойларда хотин-қизларни тадбиркорликка ўқитиш, бизнесга оид намунавий режаларини ишлаб чиқиш ва кредит олишда уларга амалий ёрдам кўрсатишнинг янги тизими жорий этилади.

Олий Мажлис палаталари ва Хукумат бир ой муддатда хотин-қизларнинг жамиятдаги ва давлат бошқарувидаги мавқеини янада оширишга қаратилган яхлит тизим яратиш бўйича таклиф ишлаб чиқсин.

Яна бир муҳим масала – нуроний отахон ва онахонларимизни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашимиз ҳам қарз, ҳам фарздир.

Республика «Нуроний» жамғармаси томонидан

кексаларга доимий ёрдам кўрсатилиши учун унинг молиявий имкониятлари янада кенгайтирилади. Бунинг учун кейинги йилда ушбу жамғармага бюджетдан 100 миллиард сўм ажратилади.

Узгалар парваришига муҳтож бўлган 16 мингдан зиёд кексаларга ёрдам бериш, уларнинг ҳаётини мазмунли ташкил этиш учун туловлар миқдори оширилади ҳамда уларга кўрсатиладиган ижтимоий хизматлар кўлами кенгайтирилади. Шунингдек, Бухоро, Қарши ва Урганч шаҳарларида янгидан ташкил этиладиган сихатгоҳларда ҳамда мавжуд дам олиш масканларида жами 25 мингдан ортиқ нуронийларнинг соғлиги тикланади.

Марказий телеканалларимизда намоиш этилаётган «Оталар сўзи – ақлнинг кўзи» кўрсатуви сони кўпайтирилиб, мазмунан бойитилса, шунингдек, «Нуронийлар маслаҳати», «Маҳаллада гурунг» каби янги кўрсатувлар ташкил этилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Еттинчидан, эркин фуқаролик жамиятини ривожлантиришда нодавлат нотариотлари ва оммавий ахборот воситаларини қўллаб-қувватлашни давом эттираемиз.

Нодавлат нотариот ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди фаолиятини жойлардаги долзарб муаммоларни ҳал этишга қаратиш зарур.

Айниқса, мавжуд муаммоларни аниқлаш, уларни чуқур таҳлил қилиш, ечимлари бўйича таклиф ишлаб чиқиш, ижроси устидан жамоатчилик назоратини таъминлашга ижтимоий буюртма асосида нодавлат нотариот ташкилотлари кенг жалб этилади. Бундай ҳамкорликни, энг аввало, таълим, маданият, тиббиёт, экология, қурилиш, кадастр, транспорт, коммунал хўжалиги, бандлик, ижтимоий хизматлар кўрсатиш каби муаммолар соҳаларда кенг жорий этиш мақсадга мувофиқ бўлади. Бу ишларни ташкил этиш учун келгуси йилда бюджетдан 60 миллиард сўм йўналтирилади.

Шу билан бирга, Қонунчилик палатасида нодавлат нотариот ташкилотларининг доимий вакили институтини жорий этишни таклиф қиламан. Ушбу вакил қўйи палата йиғилишларида иштирок этиш, қабул қилинаётган қонунларга таъсирчан жамоатчилик назорати ва ижтимоий шериклик масалаларини киритиш бўйича таклифлар бериш ваколатига эга бўлиши зарур, деб ҳисоблайман.

Навбатдаги муҳим масалага эътиборингизни қаратмоқчиман.

Оммавий ахборот воситалари мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг кўламли ўзгаришларни холис ёритиш билан бирга, жойлардаги мавжуд долзарб муаммоларга давлат идоралари ва жамоатчилик эътиборини қаратиб, уларни бартараф этишга барча даражадаги раҳбарларни даъват этиб, ундаб келаётганини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Улар том маънода «Тўртинчи ҳокимият»га айланиб бормоқда.

Аччиқ ва танқидий материаллар жойлардаги кўплаб амалдорларга ёқмаслиги, уларнинг тинчини ва ҳаловатини бузаётгани ҳам бор гап. **Лекин ошкоралик ва сўз эркинлиги бу – давр талаби, бу – Ўзбекистондаги ислохотларнинг талаби.**

Биз ўтган тўрт йил давомида жамиятимизда ошкоралик ва очиқлик, сўз эркинлиги муҳитида яшаш ва ишлашга аста-секин ўрганиб бораемиз.

Холис ва адолатли журналист ва блогерларнинг танқидий чиқишлари эскича қолипда ишлайдиган раҳбарларнинг фаолиятидаги хато-камчиликларни кўрсатиб, уларни иш услубини ўзгартириш ва масъулиятини оширишга мажбур қилмоқда.

Бундан буён ҳар бир дав-

лат органи ўз кундалик фаолиятида оммавий ахборот воситалари билан яқин мулоқот ва ҳамкорликни йўлга қўйиши зарур ва шарт.

Бу борадаги мавжуд қонунчиликни либераллаштириш йўлида ташланган дадил қадамларимизнинг далили сифатида куни кеча Жиноят кодексининг оммавий ахборот воситалари орқали «тўхмат» ва «ҳақорат қилиш» каби моддаларни бўйича озодликан маҳрум қилиш шаклидаги жазо чоралари бекор қилинди.

Келгуси йилда ҳам сўз эркинлигини таъминлаш, оммавий ахборот воситаларини ҳар томонлама ривожлантириш, журналист ва блогерларнинг эркин фаолиятини юртиги учун ҳуқуқий асослар янада кучайтирилади.

Мамлакатимиз тараққиётини янги босқичга кўтаришнинг дастлабки даврида оммавий ахборот воситаларини кенг қўллаб-қувватлаш, уларни ҳимоя қилиш, давлат идораларида ахборот хизматлари фаолиятини йўлга қўйиш ва ривожлантириш мақсадида Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги ташкил этилган эди. Бугунги кунда

Аччиқ ва танқидий материаллар жойлардаги кўплаб амалдорларга ёқмаслиги, уларнинг тинчини ва ҳаловатини бузаётгани ҳам бор гап. **Лекин ошкоралик ва сўз эркинлиги бу – давр талаби, бу – Ўзбекистондаги ислохотларнинг талаби.**

оммавий ахборот воситалари соҳасидаги ислохотларни янги босқичга кўтариш, уларни янада ривожлантириш, мустақил фаолият юртиги учун ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш мақсадида Агентлик фаолиятини танқидий қайта кўриб чиқиш лозим, деб ҳисоблайман.

Хурматли депутат ва сенаторлар! Инсон ҳуқуқ ва эркинликларини кафолатли ҳимоя қилиш, қонун устуворлигини таъминлашга қаратилган ислохотлар янги йилда ҳам изчил давом эттирилади.

Хабарингиз бор, сўнгги 4 йил давомида суд-ҳуқуқ соҳасини ислоҳ этиш борасида дадил қадамларни қўйдик. Бу йўналишдаги устувор масалалар юзасидан 40 дан ортиқ қонун, фармон ва қарорлар қабул қилинди.

Адолат бу – давлатчиликнинг мустаҳкам пойдевори-дир. Адолат ва қонун устуворлигини таъминлашда эса суд ҳокимияти ҳал қилувчи ўрнини эгаллайди.

Шу нуқтаи назардан қарайдиган бўлсак, бу борада ҳали қиладиган ишларимиз жуда кўп.

Биринчидан, янги йилдан бошлаб жорий этиладиган «бир суд – бир инстанция» тамойили суд қорраларининг адолатли, қонуний ва барқарорлигини таъминлашда бу мезон бўлиши лозим.

Ҳозирги кунгача вилоят судлари чиқарган қарор устидан берилган шикоятлар шу судларнинг ўзида кўриб чиқилар эди. Биргина 2019 йилда вилоят судлари қабул қилган 13 мингта шундай қарор Олий суд томонидан ўзгартирилган ва бекор қилинган.

Келгуси йилдан бошлаб бир-бирини тақорлайдиган суд босқичлари қискартирилади. Одил судлов хос бўлмаган ишларни назорат тартибида кўриш амалиёти бекор қилинади.

Навбатдаги муҳим масала – янги йилдан бошлаб фуқаролик, иқтисодий ва жи-ноят ишлари бўйича вилоят даражасидаги 3 та судлар битта суд сифатида бирлаштирилади. Бу янгилик аҳоли ва тадбиркорларга катта қулайликларни яратади. Шунингдек, келгуси йилдан суд муҳокамасига қадар судда ишларни дастлабки эшитиш

амалиёти янги тартиб сифатида жорий этилади. Бундан ишнинг тўхтатиш ёки тугатишга асос етарли бўлса, суд ишчи аввалгидай тергов ёки прокурорга қайтармасдан, ўзининг яқуний қарорини қабул қилади.

Яна бир муҳим янгилик – инвесторлар ҳуқуқларини муносиватимизда ҳимоя қилиш мақсадида Олий судда инвестициявий низола ва рақобатга оид ишларни кўриш бўйича махсус судлов таркиби ташкил этилди.

Энди инвесторлар, ўз хоҳишига кўра, низои ҳал қилиш учун тўғридан-тўғри Олий судга мурожаат қилиши мумкин.

Суд тизимида рақамлаштириш янада кенгайтирилиб, фуқароларимизга суд биносига келиб юрмасдан, «онлайн» тартибда мурожаат қилиш имконияти яратилади. Шунингдек, фуқаролар ўз аризаларини кўриб чиқиш жараёнини масофадан туриб кузатиб бориши мумкин бўлади.

Иккинчидан, жазони ижро этиш тизимида инсонпарварлик тамойилини кенг қўллаш борасидаги ишлар давом эттирилади. Жумладан, халқаро стандартлардан

келиб чиқиб, 25 та манзил-колониялар босқичма-босқич қискартирилади.

Бундан буён биринчи марта озодликан маҳрум этилган шахсга берилган жазо энгилроғи билан алмаштирилса, у манзил-колонияга ўтказилмасдан, тўғридан-тўғри пробация назорати олинади. Мазкур энгиллик натижасида ҳозирда жазо ўтаётган 6 минг нафар шахсга ўз маҳалласи назорати остида оилали баргида бўлиш имконияти яратилади.

Шу билан бирга, жазони энгилроғи билан алмаштириш ва шартли озод қилиш тўғрисида тақдимнома киритиш ваколати жазони ижро этиш муассасаларидан янги ташкил этиладиган инсонпарварлик комиссияларига ўтказилади.

Учинчидан, тезкор-қидирув, тергов ва жазони ижро этиш соҳасида кийноқларнинг олдини олиш тизимини тубдан такомиллаштириш зарур. Ушбу ҳолатлар ҳали ҳам учраб тургани, фуқароларда жиддий эътирозларни келтириб чиқараётгани ҳамда мамлакатимизнинг халқоравуфида салбий таъсир кўрсатаётгани ҳам айни ҳақиқат.

Олий Мажлис палаталари, Инсон ҳуқуқлари бўйича Миллий марказ кўйноқларнинг олдини олиш бўйича Омбудсман ваколатларини кенгайтириш, шунингдек, жамоатчилик назоратини кучайтириш юзасидан икки ой муддатда ўз таклифларини ишлаб чиқиши зарур. Бунда Омбудсман томонидан ҳар чоракда жамоатчилик вакиллари билан биргаликда тергов изолятори ва жазони ўташ муассасаларига «мониторинг таширфлари» тизими йўлга қўйилиши керак.

Олий Мажлис палаталари ҳар йили Омбудсманнинг кийноқларнинг олдини олиш бўйича маърузасини эшитиб, бу иллатга бутунлай барҳам бериш бўйича зарур чора-тадбирларни белгилаши лозим.

Тўртинчидан, ўтган йили 1995 йилгача юртимизга кўчиб келганларга Ўзбекистон фуқаролигини тўғридан-тўғри бериш тартиби белгиланди. Бу билан 50 минг нафардан ортиқ шахсларга фуқаролик олиш имконияти яратилди.

Келгуси йилда бу ишларни давом эттириб, 2005 йилгача мамлакатимизга келиб до-

имий яшаётган, фуқаролиги бўлмаган шахсларга ҳам тўғридан-тўғри Ўзбекистон фуқаролигини берсак, нима дейсизлар? Бу ўзгариш билан яна 20 минг киши Ўзбекистон фуқароси бўлиш имкониятига эга бўлади.

Бундан буён юртимизда 15 йил давомида муҳим яшаган фуқаролиги бўлмаган шахсларга тўғридан-тўғри Ўзбекистон фуқаролигини беришнинг доимий тартиби жорий қилинади.

Хурматли йиғилиш қатнашчилари!

Дунёда кеңаётган мураккаб жараёнлар яқин-узоқ минтақаларда кузатилаётган зиддият ва тўқнашулар шароитида биз юртимизда тинчлик ва хавфсизликни таъминлаш борасидаги ишларимизни янада жадаллаштиришимиз лозим.

Келгуси йилда мамлакатимиз муудофаа салоҳиятини ривожлантириш кўрадини, қўшинларнинг профессионал ва жисмоний салоҳиятини юксалтириш, ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оилаларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш ҳамда ёшларимизни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ишларига алоҳида эътибор қаратамиз.

Шунингдек, жамоат хавфсизлигини таъминлаш, ҳар бир маҳаллада хавфсиз муҳит яратиш бўйича янгича ёндашулар жорий этилади. Ҳуқуқ-тартибот идораларини аҳоли оқоини таъминлаш ва фуқаролар манфаатларининг чинакам ҳимоясига айлантиришга қаратилган ислохотларимиз изчил давом эттирилади.

Сўнгги йилларда республикамизда юз берган табиий ва техноген офатлар, қуз-қиш мавсумида содир бўлаётган ёнғин ва бошқа кўплаб нохуш ҳолатлар бу борада мавжуд тизимни янада такомиллаштиришни тақозо этмоқда.

Юртимизда ҳарп оз этилаётган кўплаб йирик объектлар ва баланд қаватли биноларда ёнғин хавфсизлигини таъминлашнинг янги тизимини ташкил этиш зарур. Шунингдек, соҳанинг моддий-техник базасини ва кадрлар салоҳиятини тубдан мустаҳкамлаш лозим.

Шу сабабли 2 ой муддатда «Фавқулоддаги ҳолат тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳамда юқорида қайд этилган муаммолар ечимига қаратилган Хукумат дастури ишлаб чиқилсин.

Хурматли сенатор ва депутатлар!

Қадри меҳмонлар! Келгуси йилда мамлакатимизнинг тақдир сибасини амалга оширишда қўйидаги вазифаларга устувор аҳамият берилади.

Биринчидан, давлатимиз олиб бораётган очиқ, прагматик ва амалий ташқи сиёсатини инобатга олиб ҳамда узоқ муддатли стратегик мақсадларимиздан келиб чиққан ҳолда, Ўзбекистон Республикасининг Ташқи сиёсий фаолият концепцияси такомиллаштирилади.

Иккинчидан, тақдир сибасининг устувор йўналиши бўлган Марказий Осиё давлатлари билан қўш асрик дўстлик ва яхши қўшничилик, стратегик шериклик ва ўзаро ишонч руҳидаги алоқаларимизни янада мустаҳкамлашга алоҳида эътибор қаратамиз.

Мураккаб пандемия шароити биз бир-биримизга қанчалик боғлиқ ва керак эканлигини яна бир бор яққол намоён этди. Бу ижобий жараёнларни чуқур ўрганиш ва янада ривожлантириш мақсадида жорий йилда Тошкент шаҳрида Марказий Осиё халқор о институту ташкил этилди.

Келгуси йили Тошкентда минтақамизнинг Жанубий Осиё билан муносабатларига доир юқори даражадаги халқоро конференция ўтказилади.

Шулар қаторида Хива шаҳрида ЮНЕСКО билан ҳамкорликда «Марказий Осиё жажон цивилизация-

лари чорраҳасида» халқоро анжуманини ўтказиш режалаштирилган.

Учинчидан, асосий хорижий шерикларимиз ҳисобланган Россия, Хитой, Америка Қўшма Штатлари, Туркия, Германия, Франция, Буюк Британия, Жанубий Корея, Япония, Ҳиндистон, Покистон, Бирлашган Араб Амириклари ва бошқа давлатлар билан кўп қиррали ва ўзаро манфаатли алоқаларни янада кенгайтирамиз.

Ташқи ишлар вазири ва унинг ўринбосарлари ҳамда юртимизнинг чет эллардаги элчилари мазкур давлатлар билан янада самарали иш тизимини жорий этишлари зарур.

Тўртинчидан, биз қўшни Афғонистон заминида тинчлик ўрнатилишига қатъий ишонамиз ва бу эзгу йўлда амалий ёрдамни бундан кейин ҳам аямаймиз.

Афғон муаммосини ҳал этишга қаратилган глобал саъй-ҳаракатларга Тошкент халқоро конференцияси ҳам мустаҳкам пойдевор яратди, десак, муболага бўлмайди.

Ҳозирги кунда Марказий Осиёни Ҳинд океани билан боғлайдиган Трансафғон транспорт йўлигини барпо этиш борасида дастлабки амалий қадамларни ташлади. Бу лойиҳанинг рўйбга чиқарилиши бутун минтақамизда барқарорлик ва иқтисодий ўсишни таъминлашга бекиёқ хизмат қилади.

Бешинчидан, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, бошқа нуфузли халқоро ва минтақавий тузилмалар билан яқин ҳамкорликни ривожлантириш масалалари доимий эътиборимиз марказида бўлади.

Жорий йилда республикамиз илк бор Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги ташкилотига раислик қилди ва пандемияга қарамасдан, кўзда тутилган 60 дан зиёд барча халқоро тадбирлар муваффақиятли ўтказилди, 70 га яқин муҳим ҳужжатлар қабул қилинди.

2021-2022 йилларда Ўзбекистоннинг Шанхай ҳамкорлик ташкилотига раислик қилиши бўйича ҳам жиддий тайёргарликни бошладик.

Олтинчидан, инсон ҳуқуқларини таъминлаш, сўз ва диний эътиқод эркинлиги бўйича эришаётган ютуқларимизни тегишли халқоро ташкилотлар билан ҳамкорликда изчил мустаҳкамлаш борамиз.

Келгуси йилда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти шафелигида «Инсон ҳуқуқлари бўйича таълим» глобал форуми, ёшлар ҳуқуқларига бағишланган Бутунжаҳон ёшлар анжумани, диний эркинлик масалалари бўйича минтақавий конференцияларни ўтказамиз.

Еттинчидан, дунёнинг кўплаб мамлакатларидаги ватандошларимизни қўллаб-қувватлаш ва улар билан алоқаларимизни янада мустаҳкамлаш мақсадида «Ватандошлар» жамғармасини тузишни таклиф этаман.

Саққизинчидан, жамиятда миллатлараро тотувлик ва бағрикенглик муҳитини мустаҳкамлашга қаратилган ишларимизни сифат жиҳатдан янги босқичга олиб чиқамиз.

Барчангизга маълумки, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг резолюцияси билан ҳар йили 30 июль – Халқоро дўстлик куни сифатида кенг нишонланади. Шу боис ушбу санани Ўзбекистонда «Халқлар дўстлиги куни» деб белгилашни таклиф этаман.

Тўққизинчидан, минтақамизда, бутун дунёда экологик вазиятнинг тобора ёмонлашиб бораётгани бизни жиддий ташвишга солади.

Қўшни давлатлар ва жаҳон жамоатчилиги билан биргаликда Орол денгизи ҳалокати оқибатида юзга келган экологик фожиялар таъсири-ни юмшатишга қаратилган ҳаракатларни қатъий давом эттираемиз.

Денгизнинг қуриган тубида юз минглаб гектар ўрмон ва

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

бутизорлар ташкил этилаётгани, Оролбўйи худудларида амалга оширилаётган улкан қурилиш ва ободончилик ишлари халқимизни юксак марралар сари руҳлантирмақда. Бу борада Бирлашган Миллатлар Ташкилоти билан ҳамкорликда тузилган Оролбўйи минтақасида инсон хавфсизлигини таъминлаш бўйича кўп томонлама Траст фонди доирасида амалий ишларни янада кучайтирамиз.

Азиз ва муҳтарам ватандошлар!

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг таҳлилларига кўра, пандемия хавфи ҳали узоқ вақт сақланиб қолиши мумкин. Демак, инсоният бошидаги синовлар яна қанча давом этиши номаълум.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти, нуфузли экспертлар прогнозига кўра, пандемия бутун дунёда инқирозли ҳолатлар, ижтимоий кескинлик, қашшоқлик каби муаммоларни кучайтириши мумкин.

Барчамизга аёнки, пандемиядан кейин дунёнинг ижтимоий-иқтисодий манзараси албатта ўзгаради.

Тўпланган тажриба шуни кўрсатмоқдаки, кучли ва самарали бошқарув тизими, бир ёқадан бош чиқариб яшайдиган аҳолига эга бўлган давлатлар пандемиянинг кенг тарқалиш хавфини ўз вақтида

бартараф этишга қодир бўлади. Буни Ўзбекистоннинг пандемия давридаги кураш тажрибаси ҳам исботлаб турибди. Лекин эришган натижаларимизга маҳлиё бўлмасдан, жаҳондаги вазиятга сергаклик билан қараб, барчамиз – ким бўлишимиз, қайси вазифада ишлашимиздан қатъи назар, мамлакатимизнинг миллий манфаатларини таъминлаш ҳақида жиддий ўйлашимиз зарур.

Бугунги мураккаб шароитда юртимизда бошланган кенг қамровли ислохотлар, янги Ўзбекистонни барпо этиш сари ташлаётган дардил қадамларимизнинг бардавом бўлишини таъминлаш энг асосий вазифамиз бўлиши шарт.

Глобал инқироз шароитида иқтисодий ва сиёсий барқарорликни таъминлаш, жойлардаги мавжуд муаммоларни манзилли ҳал этиш, кўмакка муҳтож юртдошларимизни қўллаб-қувватлаш, ёшларимизнинг орзу-умидларини рўйбега чиқариш – Президентдан бошлаб барча даражадаги раҳбарларнинг бош вазифаси бўлмоғи даркор.

Ана шу ўта муҳим вазифаларни амалга оширишда асосий талаб – давлат ва жамият институтлари ўртасида самарали ҳамкорликни таъминлаш, бу жараёнда натижадорлик ва сифатни оширишдан иборат.

2021 йилда давлатимиз

ва халқимиз ҳаётида катта сиёсий воқеа – Президентлик сайлови бўлиб ўтади.

Марказий сайлов комиссияси бўлажак сайлов миллий қонунчилигимиз ва умумэтироф этилган халқаро демократик тамойиллар асосида, юксак савияда ташкил этилишига алоҳида эътибор қаратиши лозим.

Биринчи навбатда, сайлов комиссиялари аъзоларининг сайлов қонунчилиги ва халқаро стандартлар бўйича билимларини тизимли асосда шакллантириш керак.

Ўтган сайловларда халқаро қузатувчилар томонидан берилган мақбул тавсияларни миллий қонунчилик ва амалиётга татбиқ этиш ишларини давом эттирамиз.

Бу муҳим сиёсий кампания янги Ўзбекистон шароитида сайловчиларимиз, барча фуқароларимизнинг сиёсий ва ҳуқуқий маданияти, дунёқарашини, гражданлик позициясини юксалиб бораётганини яна бир бор намоён этади, деб ишонаман.

Азиз дўстлар!

Ўйлайманки, бугунги Мурожаатномада ўртага қўйилган устувор вазифалар бўйича парламентимиз, сиёсий партиялар, нодавлат ташкилотлар, кўпни кўрган доширманд нурунийларимиз, ташаббускор ёшларимиз – кенг жамоатчилик ўз фикр-мулоҳазаларини билдиради. Ҳукумат бир ой муддатда

ана шу устувор йўналишлар ва вазифалар бўйича кенг жамоатчилик томонидан билдирилган таклифлар, фикр ва мулоҳазаларни инобатга олган ҳолда, **2021 йил Давлат дастурини ҳамда Ўзбекистоннинг пандемиядан кейинги тараққиёт дастурини** ишлаб чиқсин ва тасдиқлаш учун киритсин.

Шуни таъкидлаш керакки, ўз олдимишга қўйган марраларга эришиш учун бизда табиий ресурслар ҳам, куч ва имкониятлар ҳам, салоҳият ҳам етарли.

Ортимизда, тоғдек таянч ва суянч бўлиб турган кўпмиллатли халқимиз – ҳаёт йўлларида тўғри йўл кўрсатадиган мўътабар нурунийларимиз, меҳнатқаш, оқила опа-сингилларимиз, илғор ва замонавий фикрлайдиган, дунёда ҳеч кимдан кам бўлмаган азму шижоатли ёшларимиз бор.

Энг муҳими, жамиятимизда тинчлик-осойишталик, миллатлараро тотувлик, бағрикенглик ва меҳр-оқибат муҳити ҳукм сурмоқда.

Биз барчамиз **«Янги Ўзбекистонда эркин ва фаровон яшайлик!»** деган ягона мақсад атрофида бирлашиб, масъулият ва жавобгарликни чуқур ҳис этган ҳолда, фидокорона меҳнат қилиб, ўз орзу-мақсадларимизга, иншооллоҳ, эришамиз.

Бугун яхши ниятлар билан жуда катта марра-

ларни ўзимизга белгилаб олмақдамиз. 2021 йилда олдимишда ҳар қачонгидан ҳам зарур, ўта муҳим вазифалар турибди. Албатта, уларга эришиш осон бўлмайдиган. Ҳаётимизнинг турли соҳаларида муаммо ва камчиликларимиз ҳам етарли. Жойларда ишнинг тўғри ташкил этмаслиги, айрим раҳбарларда савия ва малака етишмаслиги, бюрократия, коррупция ҳолатлари, лоқайдлик ва беларволик каби нуқсонлар ҳам борлиги сир эмас.

Биз буларнинг барчасини ўзимизга яхши тасаввур этамиз. Йўлимизда катта гав бўлиб турган тўсиқларни бартараф этиш учун бошлаган ислохотларимизни оғишмасдан давом эттирамиз. Шу нуқтаи назардан қараганда, янги йилда янада катта сафарбарлик руҳида ишлашимизга тўғри келади.

Ҳаёт олдимишга яна қанча синов ва муаммоларни қўйиши мумкин ва биз ҳар қандай ҳолатга тайёр туришимиз зарур. Лекин қанчалик қийин ва мураккаб бўлмасин, демократик ислохотлар йўлидан ҳеч қачон ортага қайтмаймиз. Олдинга, фақат олдинга қараб борамиз. Ва биз бунга ҳар томонлама қодиримиз. Чунки бугунги халқимиз – кечаги халқ эмас. Бугунги Ўзбекистон ҳам – кечаги Ўзбекистон эмас.

Эл-юртимиз ҳозирги оғир шароитда барча синов ва қийинчиликлардан янада кучли ва иродали бўлиб чиқмоқда. Узининг ҳаёти ва тақдири, келажаги Ватанимизнинг тақдири ва келажаги билан чамбарчас боғлиқ эканини чуқур ҳис этмоқда.

Ҳеч шубҳасиз, ўз кучимиз ва имкониятларимизга бўлган ишонч бизни Учинчи Ренессанс пойдеворини яратишдек эзгу мақсад йўлида бирлаштириб, янада кучли ва мустаҳкам қилмоқда. Бу интилишлар улкан амалий ишларга айланиб, буюк халқ ҳаракати тобора кенгайиб бормоқда. Бундай қудратли сафда бўлишининг ўзи катта бахт, катта шарафдир.

Барчамизга ана шу улуг сафда бошқаларга ибрат ва намуна бўлиш, жонажон Ватанимиз, азиз халқимизга фарзандлик меҳри ва садоқати билан хизмат қилиш насиб этсин!

Фурсатдан фойдаланиб, сизларни, сизлар орқали барча ватандошларимизни кириб келаётган янги – 2021 йил билан чин қалбимдан табриклияман.

Янги йилда барчангизга сичат-саломатлик, хонадонларингизга файзу барака, фарзандлар, набираларнинг камолини кўриш бахтини тилайман.

Доимо соғ-омон бўлинг, катта раҳмат сизларга.

✓ Муносабат

ПАРЛАМЕНТ УЧУН ЧИНАКАМ СИНОВ ЙИЛИ

Ўзбекистон Республикаси Президентини Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисига йўллаган навбатдаги Мурожаатномасида қанчалик қийин ва мураккаб бўлмасин, Ўзбекистон демократик ислохотлар йўлидан ҳеч қачон ортага қайтмаслиги тақдор ва тақдор таъкидланди.

«...Ҳаёт олдимишга яна қанча синов ва муаммоларни қўйиши мумкин ва биз ҳар қандай ҳолатга тайёр туришимиз зарур. Лекин қанчалик қийин ва мураккаб бўлмасин, демократик ислохотлар йўлидан ҳеч қачон ортага қайтмаймиз. Олдинга, фақат олдинга қараб борамиз. Ва биз бунга ҳар томонлама қодиримиз. Чунки бугунги халқимиз – кечаги халқ эмас. Бугунги Ўзбекистон ҳам – кечаги Ўзбекистон эмас.

Эл-юртимиз ҳозирги оғир шароитда барча синов ва қийинчиликлардан янада кучли ва иродали бўлиб чиқмоқда. Узининг ҳаёти ва тақдири, келажаги Ватанимизнинг тақдири ва келажаги билан чамбарчас боғлиқ эканини чуқур ҳис этмоқда.

Ҳеч шубҳасиз, ўз кучимиз ва имкониятларимизга бўлган ишонч бизни Учинчи Ренессанс пойдеворини яратишдек эзгу мақсад йўлида бирлаштириб, янада кучли ва мустаҳкам қилмоқда. Бу интилишлар улкан амалий ишларга айланиб, буюк халқ ҳаракати тобора кенгайиб бормоқда. Бундай қудратли сафда бўлишининг ўзи катта бахт, катта шарафдир.

Барчамизга ана шу улуг сафда бошқаларга ибрат ва намуна бўлиш, жонажон Ватанимиз, азиз халқимизга фарзандлик меҳри ва садоқати билан хизмат қилиш насиб этсин!

Барчамизга жуда катта ишонч, ёшларга эса куч-қувват берган тарихий Мурожаат-

номада ислохот сўзи фақат сўзда эмас, амалда намоён бўлишидан тортиб қонунлар, фармон ва қарорлар ижроси қатъий назорат қилиниши, суд-ҳуқуқ тизимидаги ўзгаришлар, инсонларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари, таълим-тарбия масаласи, мактаблардаги шароитларни яхшилаш ва янги мактаблар қуриш, педагоглар иш ҳақини оширишгача бўлган ҳаётини масалалар бирма-бир муҳокама қилинди. Мурожаатномада белгилаб берилган долзарб вазифалар кўламини 2021 йилнинг чиндан ҳам туб ислохотлар йили бўлишидан далолат бермоқда.

Қайд этиш жоизки, Мурожаатномада ҳаловати ва тинчини йўқотган дунёда ҳали-ҳануз пандемия балоси сақланиб қолаётгани, бундан барчамиз оғоҳ бўлишимиз, пандемияни жилавланган борасидаги ютуқларга маҳлиё бўлиб қолмай, соғлигимизни асраб-авайлашимиз лозимлигига эътибор қаратилди. Бирон-бир муаммоли масала, ислохот этилаётган ёки аксинча ислохотга муҳтож тизимларгача муносабат билдирилди.

Мурожаатдаги ҳар бир фикр замирида ҳазрати инсон борлиги, уни асраш, авайлаш, меҳнатини қадрлаш лозим деган даъватни сезиш қийин эмасди. Мурожаатноманинг бошидан охиригача ҳар биримиз қаерда ва қандай вазифада ишламайлик, шу юрт ривожини, халқимиз фаровонлигини учун ҳаловатдан воз кечишимиз, жамиятни ўзгартириш

учун эса энг аввало ўзимиз ўзгаришимиз лозим деган даъват янгради, десак хато бўлмайди.

Мурожаатномада Янги – 2021 йилга «Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили» дея ном берилгани ҳам бежиз эмас.

Бу пандемиянинг оғир оқибатларига қарши кураш қатъий давом этиши, ёшларга бўлган эътибор эса янада кучайтирилишини аниқлатади. Тарихий ҳужжатда, шунингдек, «Янги Ўзбекистон – мактаб оstonасидан, таълим-тарбия тизимидан бошланади», деган ғоя илгари сурилганини таъкидлаш лозим. Қайд этилишича, келгуси йилда мактабгача таълимда болалар қамровини 65 фоизга, 2023 йил охирида эса 75 фоизга етказиш кўзда тутиляпти. Бунинг учун бюджетдан 600 миллиард сўм субсидия ажратилиб, қўшимча 2 мингта нодавлат Мактабгача таълим ташкилотлари ташкил этилади. Хусусий сектор улуши эса 25 фоизга етказилади. Шунингдек, мактабга тайёрлашнинг бепул тизими орқали 560 минг бола қамраб олинади. Янги йилда 30 та янги мактаб қуриш, 320 та мактабни таъмирлаш ва моддий-техник базасини яхшилаш режалаштирилиб, унга 2 триллион сўм ажратилиши белгилангани маълум қилинди.

Мурожаатномада яна бир муҳим масала – 2030 йилгача мактабгача таълим, халқ

таълими ва олий таълимни ривожлантириш Концепцияси қабул қилиниши мақсадга мувофиқ экани таъкидланди. Йил тадбирида педагоглар малакасини ошириш, уларнинг машаққатли меҳнатларини рағбатлантиришининг янги механизмлари яратилиши ҳам айтилди. Жумладан, энди муаллимлар ҳар 5 йилда эмас, «ҳаёт давомида ўқиш» тамойили асосида малака оширадилар. Янги йилдан бошлаб бирор ўқитувчи бошқа туманга бориб дарс берса, ойлигига 50 фоиз, бошқа вилоятга бориб ишласа, 100 фоиз устама ҳақи тўланадиган бўлди.

Шунингдек, Халқ таълими ходимларини рағбатлантириш ҳудудий жамғармаларига 330 миллиард сўм йўналтирилиши, 240 мингдан зиёд мактаб ўқитувчиларига синф раҳбарлиги учун устама тўловлар 1,5 баробарга оширилиб, бюджетдан 400 миллиард сўм қўшимча маблағ ажратилиши ҳам таълим тизимига бўлган эътибордан далолатдир.

Мурожаатномада мамлакатимизда Исломолиявий хизматларини жорий этиш бўйича ҳуқуқий базани яратиш вақти соати келгани ҳам бежиз таъкидланмади. Чунки мамлакатимиз аҳолисининг кўпчилиги Исломолиявий эътиқод қилишига қарамай, юртимизда ҳамон Исломолия соҳаси ривожланмаган.

Албатта, бундай вазифалар ўз-ўзидан амалга ошириб қолмайди. Четдан биров ке-

либ ҳам мавжуд муаммоларимизни ҳал этиб бермайди. Бунинг учун Фуқаролик жамияти институтлари, маҳалла, ОАВ ва блогерлар, маҳаллий Кенгаш депутатларидан тортиб, ўз ҳудуди манфаатини Сенатда химоя қилаётган сенаторларгача виждонан ишлаши, халқ фаровонлигини ибораси моҳиятини англаган ҳолда маҳаллий раҳбарлар, ҳокимлар ва ҳатто вазирлар фаолиятигача назорат қилишлари лозим бўлади. Парламент зиммасидаги масъулият эса бир неча бор тилга олинди. Бундан эса албатта, тегишли хулосалар чиқарамиз.

Маъруза якунида яна бир бор янги авлод вақилларига ишонч билдирилиб, эртанги кунга ишониб яшайётган ёшлар билан катта марралар эгаллашни таъкидланди.

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Юртбошимизнинг тарихий Мурожаатномасида қайд этилган долзарб вазифалар ҳамда устувор йўналишларни ўз зиммасига юклатилган бирламчи вазифалар, деб қабул қилади. Зеро, юртдошларимиз фаровонлиги, мамлакатимиз раванакига эришиш партияимизнинг пировард мақсади дидир.

Алишер ҚОДИРОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикери
ўринбосари,
Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Марказий Кенгаши раиси

**ДАВЛАТНИНГ
ИҚТИСОДИЁТДАГИ
ИШТИРОКИ
КАМАЙТИРИЛАДИ**

Гарчи кейинги йилларда қўлай инвестициявий муҳит яратиш борасида тизимли ишлар олиб борилаётган бўлса-да, қўллаб-қувватлаш давлат улушининг сақланиб қолаётгани рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқариш, илгор технологияларни жорий этиш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва албатта, хусусий капитални фаол жалб қилган ҳолда янги иш ўринлари яратишга тўқинлик қилаётган эди.

Президентимиз Мурожаатномасида ана шу муҳим масала – давлатнинг иқтисодийдаги иштирокини камайтириш масаласига ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

Таъкидланишича, янги йилдан бошлаб, Навоий тоғ кон-металлургия комбинати, Ўзбекнефтгаз, Ўзбекгидроэнерго, Узавтосаноат корхоналарига халқаро молия бозоридан давлат кафолатисиз маблағ жалб қилиш имконияти берилди. Стратегик аҳамиятга эга бўлган 32 та йирик корхона ва тармоқ трансформация қилиниб, давлат улуши бўлган корхоналар сони икки йил ичида камида 3 баробарга қисқартирилади.

Кимё, озиқ-овқат, туризм, алкоголь, ёғ-мой саноати каби тармоқлардаги 83 та йирик корхонанинг давлат улушлари ҳам сотувга қўйилади.

Шу ўринда нефть-газ ва энергетика соҳасида амалиётга жорий этилаётган йирик лойиҳалар – яқунга етказилиб, табиий газ таъминотида монополия бекор қилинади. Шунингдек, султирилган газ бозорига хусусий сектор иштирокини кенгайтирилиши ҳамда электр энергияси улгуржи бозорининг шакллантирилиши натижасида иқтисодийда соғлом рақобат муҳит яратилади.

Президентимиз томонидан илгари сурилган бундай ташаббуслар яқин келажакда мамлакатимизда кучли, барқарор ва рақобатбардош иқтисодий шакллантириш имконини беради, албатта.

Фарҳод ЗАЙНИЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси
депутати

**2021 йил
ТАРИХИЙ ЎЗГАРИШ
ВА ЮКСАЛИШЛАР
ЙИЛИ**

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисига йўллаган Мурожаатномасини тинглаб, янги йилда ҳам ёшларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш борасидаги тизимли ислохотлар давом этишини аниқлаб етдим.

Мурожаатномада маҳаллий ижро органлари, вакиллик идоралари ҳамда маҳалланинг институционал асосларини янада такомиллаштиришга эътибор қаратилиб, бу борадаги қонунчилик аллақачон эскиргани таъкидланди. Дарҳақиқат, ҳар бир соҳада қўзланган натижага эришиш учун аввало қонунлар ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар мукамал ва замон талабларига ҳамоҳанг бўлиши даркор.

Шу ўринда маҳалла мутасаддилари ваколатларини кенгайтириш, маҳалла раисига маҳаллий Кенгаш мажлисида қўрилиши мажбурий бўлган масалаларни киритиш ҳуқуқининг берилиши ҳам мавжуд муаммоларни тезкор ҳал қилиш имконини беради.

Мурожаатномада депутат ва сенаторларнинг ўзлари сайланган ҳудуддаги муаммолар қай даражада ҳал этилаётганини доимий ўрганиб, назорат қилиб боришлари керак, деган фикрлар эса биз – партия вакиллари зиммасига ҳам алоҳида масъулият юклайди. Яъни, партиядан сайланган депутатлар фаоллигини ошириш, депутатлик гуруҳлари ишини жонлантириш, маҳаллий Кенгаш сессияларига муаммолар масалаларни олиб чиқишда

маҳалла мутасаддиларига амалий ёрдам кўрсатиш устувор йўналишимизга айланиши лозим.

Мурожаатномада шунингдек, қабул қилинган ҳужжатлар ижросини таъминлашда жамоатчилик иштироки ва назоратини йўлга қўйиш зарурлигига ҳам эътибор қаратилди. Жумладан, «жамоатчилик эшитувлари» ва «жамоатчилик мониторинги» тизимини жорий қилиш, бу жараёнга фуқаролик жамияти институтлари, оммавий ахборот воситаларини жалб этиш лозимлиги бежиз таъкидланмади.

Энг муҳими, оммавий ахборот воситалари, жумладан телевидение орқали, «Президент қарорлари – ҳаётда ва назоратда» мавзусида туркум кўрсатувлар ташкил этиш ҳақидаги таклифнинг амалга оширилиши фуқароларнинг қабул қиланаётган фармон ва қарорлар ижросидан хабардорлигини ошириш ва бу жараёнларда бевосита фуқаролар иштирокини таъминлашди.

Умуман, Мурожаатномада илгари сурилган янги гоё ва ташаббуслар замирида юрт тараққийоти ва халқ фаровонлигини таъминлаш, қолаверса, жонажон Ўзбекистонимизнинг жаҳон ҳамжамиятидаги ўрни ва нуфузини мустаҳкамлаш борасидаги долзарб вазифалар белгилаб берилгани 2021 йилнинг барча соҳаларда тарихий ўзгаришлар ва юксалиш йили бўлишидан далолат бериб турибди.

Ражаббой РЎЗМЕТОВ,
ЎЗМТДП Хоразм вилояти
кенгаши раиси

**УЧИНЧИ
РЕНЕССАНСГА
МУНОСИБ
ПОЙДЕВОР**

Президентимиз Мурожаатномасида тараққиётимизнинг мустаҳкам пойдевори бу – таълим экани таъкидланиб, ёш авлоднинг интеллектуал жиҳатдан бой бўлишида биринчи навбатда мактабгача таълим тизими муҳим рол ўйнаши алоҳида эътироф этилди. Айтилган мактабгача таълим ташкилотларида болалар қамрови 60 фоизга етгани, 2023 йилда эса бу кўрсаткични 75 фоизга етказиш ҳақидаги режалар чиндан ҳам ислохотлар самарасидан далолат беради.

Ҳақиқатан ҳам бугунги ўзгариш ва янгиланишлар даврида таълимга бўлган эътибор ўзгарди. Хусусан, педагогларни мажбурий меҳнатга жалб этиш, кераксиз юмушларини таълим тизими ходимлари зиммасига юклаш каби одатлардан воз кечилди. Шунинг учун ҳам Мурожаатномада Янги Ўзбекистон оstonаси мактабгача таълимдан, мактаблардан бошланиши тилга олинди, бу борадаги ишлар изчил давом эттирилиши таъкидланди.

Жумладан, бугунги кун талабларига жавоб бермай қолган ДТСлари ўрнига Миллий таълим дастурини яратиш, ўқув дастурлари ва ўқитиш методларини халқаро стандартларга мослаштириш ҳамда ўқувчиларнинг интеллектуал салоҳиятини юксалтиришга хизмат қиладиган замонавий дарсликлар яратилади. Бундан ташқари, Му-

рожаатномада 2021 йили 30 та янги мактаб қурилиши ва 320 та мактабни капитал таъмирлашга 2 трлн. сўм маблағ ажратилиши белгилангани ҳам маълум қилинди.

Унга қўра, келгуси йилда 10 та Президент мактаби, кимё-биология, математика, ахборот технологияларига ихтисослашган 197 та мактаб ҳам ўз фаолияти бошлайди.

– Яна бир бор такрорлайман, жамиятда ўқитувчи касби нуфузли ва обрўли касб бўлиши лозим. Муаллимларимиз болаларга сифатли таълим бериш ва ўз устидан ишлашдан бошқа нарсани ҳақида ўйлашмаслиги учун давлат барча шароитларни яратиб бериши зарур, – деди Президент.

Шу ўринда партия-мизнинг 2020-2024 йилга мўлжалланган Сайловолди дастурида ҳам ўқитувчи ва устозлар мақомини ошириш, уларнинг ижтимоий муҳофазасини кучайтириш, борадаги ишлар учун қўлай, ортиқча қўғозбозлик ва расмиятчиликдан ҳоли меҳнат шароитларини яратиш устувор вазифа сифатида белгиланган бўлиб, Давлатимиз раҳбари Мурожаатномасида айтилган масаланинг кўтарилгани фойларимиз амалга ошаётганини кўрсатади.

Зафар АБДИРИМОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси депутати

**УЮШМА ССП
РАИСИНИ
ТАҚДИРЛАДИ**

Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатасининг Раёсат йиғилишида тарихга айланаётган йилда тадбиркорлик ва ҳунармандчиликни ривожлантириш бўйича амалга оширилган ишлар атрофида муҳокама қилинди.

ССП раиси Адҳам Икромовнинг таъкидлашича, жорий йил барча учун бирдек машаққатли кечди. Аммо шунга қарамай, тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш борасидаги ишлар изчил давом эттирилди. Жумладан, карантин даврида пандемиядан зарар кўрган 60 мингдан ортиқ кичик бизнес субъектлари мол-мулк ва ер солиғидан озод қилинди. 21 минг нафар тадбиркорга фойдаланилмаётган объектлар (ер, бино) учун юқори ставкадаги солиқ ва жарималарни ундириш тўхтатилди. 329 мингта кичик бизнес субъектига ижтимоий солиқ ставкаси 12 фоиздан 1 фоизга туширилди. Дебиторлик қарзлари мавжуд бўлган 4 мингдан ортиқ экспортёрга эса жарималар қўллаш тўхтатилди. Аҳолини қўллаб-қувватлаш, шунингдек, уларни тадбиркорлик фаолиятига жалб этиш борасидаги чора-тадбирлар натижасида 92 мингта тадбиркорлик субъекти ташкил этилди. 21,8 минг тадбиркор ва фуқаро учун эса тадбиркорлик асослари бўйича ўқувлар ташкил этилди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Аҳолини тадбиркорликка жалб қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига мувофиқ, аҳолининг тадбиркорликка бўлган қизиқишларини ошириш мақсадида палата томонидан «Ёшлар дафтари», «Аёллар дафтари» таркибига киритилган ёшлар ва аёллар учун тасдиқланган дастурлар ва талаблар асосида касблар ва тадбиркорлик асослари бўйича тизимли ўқувлар ташкил этилишига оид масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Тадбир якунида Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси раиси Адҳам Икромовга Ўзбекистон тиббиёт асбоб ускуналари ишлаб чиқарувчилар ва етказиб берувчилар уюшмаси раиси Отабек Жиянбоев томонидан уюшма таъсис этган «Ўзбекистон Республикасида тиббиёт техникаси соҳасидаги кўп йиллик хизмати ва соҳа ривожига қўшган ҳиссаси учун» эсдалик нишони топширилди. О.Жиянбоевнинг маълум қилишича, пандемия даврида уюшма аъзолари ҳам тадбиркорларга яратилган имтиёزلардан унумли фойдаланиб, халқимизга беминнат хизмат қилдилар.

Лола МИРАЛИЕВА,
Тошкент шаҳар кенгаши бош мутахассиси

Ўтган ҳафта АҚШнинг янги сайланган президенти Жо Байден Мигел Кардонани расман Таълим бўйича котибликка номзод сифатида таништирди.

ОАВларда Жо Байден «команда»сида унчалар муҳим саналмаган ушбу лавозим эгаси ва унинг қарашларига бунчалар тез эътибор қаратилгани бежиз эмас, албатта. Чунки, аксарият сисъатчилар таъбири билан айтганда, Бунни Мигел Кардонанинг мамлакатда ўқитувчилар обрўсини ошириш, камчиликларни бартараф этиш, қаровисиз қолдирилган қурилиш ва савдо ишларини такомиллаштириш, коллеж ва умумий ёшдаги болаларнинг таълим олиш имкониятларини кенгайтириш тартибини кўриб чиқиш ҳақидаги фикрларидан ҳам сезиш мумкин.

– Жуда кўп талабалар учун Америкада халқ таълими сўлиган

атиргулдек эътиборсиз қолдирилди ва улар ғамхўрликка муҳтож, – деди Кардона жамоатчилик олдидаги биринчи чиқишидаёқ. – Биз уни етиштирадиган, унинг гузаллигини сақлаш учун ҳар қуни унга жон куйдирадиган мохир боғбонлар бўлишимиз керак.

Аммо номзоднинг таъкидлашича, COVID-19 мактаблардаги узок йиллик ва оғрикли номутаносибликларни кучайтириб юборган ва бу муаммоларнинг таъсири пандемия йўқолганидан кейин ҳам сақланиб қолади.

Маълумки, рейтинглар мамлақати саналган АҚШда мактаблар пулли бўлиб, уларни асосан уч гуруҳга бўлиш мумкин. Биринчиси, бу давлат мактаблари бўлиб, ҳар бир ота-она фарзандининг сифатли таълим-тарбия олиши учун 4 мингдан 8 минг долларгача маблағ тўлайди. Хусусий мактабларда ўқиш эса 2-3 баробар қиммат туради.

Бундан ташқари, мамлакатда «ётиб ўқийдиган» мактаблар ҳам бўлиб, улар энг иқтидорли болалар

тайёрловчи мактаблар рейтингда етакчи саналадилар. Қайд этиш жоизки, гарчи АҚШ таълим тизими пулли бўлса-да, аммо боланинг хоҳиши, иқтидорини ва ҳатто орзу-истакларидан келиб чиққан ҳолда таълим беришга йўналтирилгани билан ҳам ноёб саналади.

Аммо XXI асрга келиб, ана шундай «ноёб» ва барча «қулайликларга» эга бўлган, «тўқ ва фаровон» болаларга хизмат қилаётган тизимда ҳам носозликлар рўй бера бошлади. Бу эса таълим-тарбия билан боғлиқ экани таъкидланмоқда. Тан олиш керак: АҚШ таълим тизимининг «сўлиган гулдек» эътиборсиз қолаётганини айрим таҳлилчилар бутун бошли авлоднинг бой берилгани билан ҳам изохлашяпти.

Уларнинг фикрича, тарбияга, таълимга эътибор кучайтирилмас экан, эртага ундан-да катта йўқотишлар рўй бериши мумкин.

Маҳфуза АБДУРАҲМОНОВА
тайёрлади.

«5 та муҳим ташаббус»дан чексиз имкониятлар сари

Бугун мамлакатимизда ёшларнинг таълим олиш, касб-ҳунар эгаллашлари учун етарли имкониятлар яратилмоқда. Зеро, ёшларимиз қанчалик маънавий жиҳатдан баркамол бўлсалар, уларда турли ёт иллатларга қарши шунчалик кучли иммунитет шаклланади.

Таъкидлаш жоизки, Президентимиз томонидан илгари сурилган «5 та муҳим ташаббус» ҳам ёшларимизни маданият, санъат, жисмоний тарбия ва спорт ҳамда китобхонлик борасидаги иқтидорларини намойён этишга хизмат қилмоқда.

Бундан кўриниб турибдики, ана шундай ташаббуслар доира-сида иқтидорлилар сафи кенга-

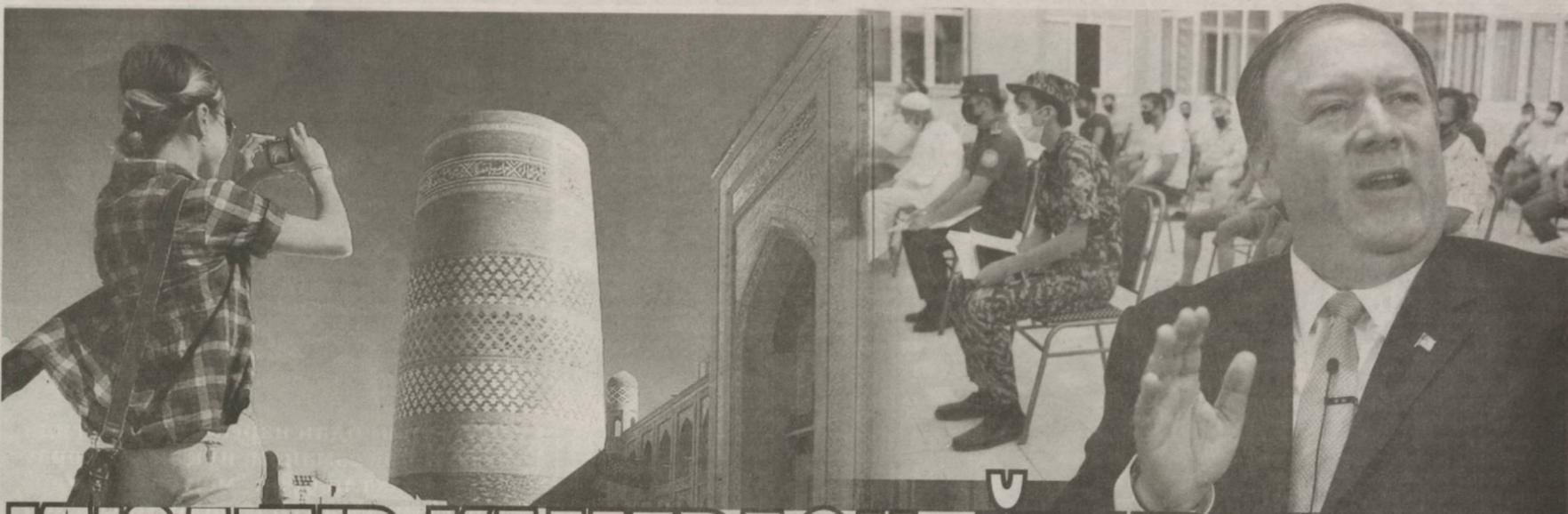

ийб, болаларнинг илм олиш, ижод қилиш, musiқа ва спортга бўлган қизиқишлари янада ортмоқда.

Тошкент шаҳар, Чилонзор туманидаги 195-«А» мактабида ҳам «5 та муҳим ташаббус» – чексиз имконият» шиори остида ўтказилган танловда ўқувчилар ўзларининг ижодий ишлари, спортчилар ўз чиқишлари, китобхон ўқувчилар эса

бадий асарлар ҳақидаги билимлари билан қатнашдилар. Шунингдек, танловда компьютер саводхонлиги, кичик расмом каби йўналишларда ҳам ғолиблар аниқланди.

Дилором ЖАЛИЛОВА,
Чилонзор тумани, 195-«А» мактабнинг она тили ва адабиёти фани ўқитувчиси

КУЗАТУВ КАМЕРАСИ «УЧИРИЛДИ»

Халқаро майдонда Ўзбекистон Президентини Шавкат Мирзиёевнинг ислохотпарвар сиёсатчи сифатида эътироф этилаётгани ҳамда Инсон ҳуқуқларининг ҳимояси, мажбурий меҳнатга қарши курашни давом эттириш, диний эркинликни таъминлаш каби йўналишларда Ўзбекистон тажрибаси муттасил тилга олинаётгани бежиз эмас. Буни АҚШ давлат котиби Майкл Помпеонинг Ўзбекистон диний эркинлик бўйича «Махсус кузатувдаги давлатлар рўйхати»дан (Special Watch List) чиқарилганини эълон қилганида ҳам кўриш мумкин. Дунёнинг энг қудратли давлати – АҚШнинг Ўзбекистондаги ўзгаришларга бундай эътибори шубҳасиз, халқаро майдонда мамлакатимизга бўлган ишончни яна оширади.

Хўш, аслида «Махсус кузатув остидаги давлатлар рўйхати» нимани англатади? Гап шундаки, Қўшма Штатлар дунёда демократия ва инсон ҳуқуқлари ҳимоясини ташқи сиёсатининг муҳим йўналишларидан бири деб билади. Шунинг учун ҳам 1998 йилда қабул қилинган қонунга кўра, давлат диний ҳуқуқлар оёқ ости қилинадиган мамлакатлар билан ҳамкорликни чеклаш ва уларга нисбатан чора кўриши белгиланган. Диний ҳуқуқларни чеклаган давлатлар ёки ҳаракатлар билан Вашингтон ҳамкорликни ҳам чеклайди. Бу борада ҳар йили Давлат Департаменти дунё давлатларидаги диний эркинлик ҳолати бўйича ҳисобот тарқатади. АҚШ Давлат Департаментининг бундай рўйхатидан бир қатор нуфузли давлатлар қатори Аш-Шабаб, ал-Қоида, Боко Харам, Толибон ва қатор гуруҳлар ва ҳаракатлар ўрин олган бўлиб, улар эътиқод эркинлигини поймол этиб келаётганлиқда қораланади.

АҚШ ташқи сиёсат маҳкамаси раҳбари ўз маърузасида АҚШ экстремист ва террорчи гуруҳларга инсонларни дини учун азоблашга йўл қўймаслигини ҳам эслатиб ўтди: Хусусан нутқда «Вашингтоннинг бу борадаги ёндашуви ўзгармас. Ижобий ўзгаришлар ҳам бор. Судан ва Ўзбекистон махсус кузатувдаги давлатлар рўйхатидан чиқарилди, чунки ҳукуматлар ўтган йил давомида салмоқли ва конкрет ўзгаришларни

амалга оширди» - дейилди. Помпео таъбири билан айтганда, Ўзбекистонда ислохотлар давом этиб, қонунлар янгиланмоқда ва улар амалда сезилиб, бу жараёнлар бошқа давлатларга ҳам ўрнак бўла олади.

Инсон ҳуқуқлари бўлида Ўзбекистон ва АҚШ ҳамкорлиги ўз самарасини бераётганини алоҳида таъкидлаш жоиз. Ўзбекистон узок йиллар давомида алоҳида ҳавотирга молик давлат сифатида қайд этилиб, кейинчалик бу рўйхатдан чиқарилган ва махсус кузатувга қўйилгани ҳамда муайян шартлар асосида янги бир даврга қадам қўётгани конструктив жараёнлар маҳсули, албатта. Хусусан, Ўзбекистонда диний ташкилотларнинг рўйхатга олиниши борасида янгиликлар кузатилган, шунингдек, диний сабаблар билан қамалган шахсларнинг ишлари қайта кўриб чиқилган ва чиқилмоқда, уларнинг катта бир қисми афв ҳам этилган.

Аслида АҚШ Давлат департаментининг Халқаро диний эркинлик бўйича 2019 йилги ҳисоботи Ўзбекистон учун муҳим воқеа бўлганини бир ёдга олайлик. 2020 йилнинг июнида АҚШ Давлат котиби Майк Помпео нутқ сўзлаб, ўз фуқароларининг эътиқод эркинлигига қарши босим ва тўсиқларга барҳам бериш мақсадида дадил қадам ташлаган мамлакатларни санаб ўтди. Улар орасида, Марказий Осиё давлатларидан Ўзбекистон ҳам бор

эди. Дарҳақиқат, Ўзбекистон диний эркинлик борасидаги кўрсаткичларини яхшилаш учун зарур чораларни қўлади. 2019 йилда рўйхатдан ўтмаган диний гуруҳлар жамоатини таъкиб қилиш ҳолатлари қайд этилмади.

АҚШнинг Диний эркинлик бўйича махсус элчиси Самуэл Браунбек ҳам диний эркинликлар соҳасидаги Ўзбекистон ташлаган қадамларга юқори баҳо берди. «18 ёшдан кичиклар авваллари Ўзбекистонда масжидга киритилмас эди. Бу таъкиб олиб ташланди. Мамлакатда саккизта ибодатхона рўйхатга олинди. Биз шу пайтга қадар бажарилган ишлардан мамнунмиз». Шубҳасиз, эътиқод эркинлигини таъминлаш билан мамлакатлар иқтисодий барқарорлик ва хавфсизликка эришади. Ўзбекистон шу мақсадда илгариларда бўлган қадар яхши кўришни учун эмас.

Президент Шавкат Мирзиёев БМТ Бош Ассамблеясининг 75-сессиясида нутқ сўзлаганида, мамлакатда ислохотлар давом этади, адолат ва тараққиёт томон қадам ташлашдан тўхтамайди ва ортага қайтмайди, дея таъкидлаган эди. Энг аввало, халқаро саҳнадаги фаоллик Ўзбекистонда шу кунгача ҳуқуқ ва қонун устуворлиги борасида эришилган ютуқларни асраб-авайлаш учун имкон беради. Боз устига, давлат идораларида масъулиятни ошириш, очиқлик ва ошкораликни таъминлаш, мажбурий меҳнатга қарши кураш,

ваф этиш ва оқлов, адлия ислохоти, суд мустақиллиги, уруш майдонларидан ватандошларни олиб келиш, қийноқларга барҳам бериш, жазони ўташ муассасаларини мониторинг қилиш, диний эркинлик ва бошқа жабжаларда ҳам ижобий ўзгаришларни амалга оширишни давом эттириш гарови ҳамдир.

Қолаверса, Ўзбекистон ёпиқ жамиятдан очиқ жамиятга айланмоқда. Мана шу трансформацион жараён фақат Ўзбекистон учун эмас, халқаро ҳамжамият учун ҳам аҳамиятлидир. Шу боис, республика ўз тажрибасини дунё билан баҳам кўрмоқда.

Бу тажрибанинг моҳияти шундаки, қисқа вақт ичида мамлакатимизда мажбурий ва болалар меҳнати тўлиқ тугатилди. Инсон ҳуқуқлари бўйича Миллий стратегия қабул қилинди. БМТнинг фуқаролиги бўлмаган инсонлар сонини камайтиришга қаратилган чақириғига жавобан ўтган йилнинг ўзида 50 минг юртдошимизга Ўзбекистон фуқаролиги берилди. Миллатлараро тотувликвадинлараро бағрикенглик мустаҳкамланмоқда.

Судларнинг чинакам мустақиллиги ва қонун устуворлигини таъминлашга йўналтирилган кенг қамровли ислохотлар изчил амалга оширилмоқда. Коррупцияга қарши мурасасиз кураш янги босқичга кўтарилди. Сўнгги йилларда эришган бу каби муҳим натижа Ўзбекистоннинг барча стратегик шериклари

ва дунё давлатлари томонидан эътироф этилмоқда.

Айтиш жоизки, республика ташқи дунё маслаҳатлари ва тавсияларини ҳеч қачон ҳозиргичалик инобатга олмаган. Туб муаммоларни тан олиб, уларга ечим излаш, ҳар жиҳатдан тараққиётни амалга оширишни давом эттириш татбиқ этиш, ҳар бир соҳада жаҳон тажрибасини ўрганиш сари қадамлар ташлаётгани бунинг яққол исботи.

Хорижий экспертларни ва ватандошларни жалб этиш, давлат идораларида уларнинг кўмағига таянган ҳолда ўзгаришлар қилиш, иқтисод, молия ва сармоя ҳамда давлат бошқаруви ва умуман, тизимли ислохотларда йirik халқаро ташкилотлардан маслаҳатчиларни таклиф этиш бугунги Ўзбекистон учун меъёрий ҳолга айлангани ҳам айни ҳақиқат. Янги қонунлар устида ишлашдан тортиб, уларни амалга ошириш ва назорат қилишга, халқаро мутахассисларнинг тавсиялари кенг тарзда инобатга олинмоқда.

Ҳозирда ҳар бир муҳим ҳужжат, ҳар бир стратегия халқаро ташкилотлар ва экспертлар билан ҳамкорликда ишлаб чиқилмоқда ва уларнинг таклифлари инобатга олинмоқда. Бир сўз билан айтганда, Ўзбекистон 2017 йилда бошланган ислохотларни, адолат ва қонун устуворлиги томон кенг йўл очмоқда.

Абдували САЙБНАЗАРОВ,
халқаро шарҳловчи

Миллат қаҳрамонлари

ТАНҚИД – САРАЛАМОҚДУР

Мажалла ва жаридаларнинг катта бир ҳисияти танқид, яъни сараламоқдур. Саррофлар ақчани, туж-жорлар матоъни саралаганидек, муҳаррирлар ҳам умумий ҳол ва маишатга тааллуқ нимарсаларни саралайдурки, бошқа сўз ила «танқид» аталур. Масалан, янги мактаб ва муаллимлари ва анда ўқулатурган китобларни маънан тафтиш этиб, андаги нуҳсонларни баён этмоқ танқиддур. Тарруз ва душманлик эмас. Агарда шахсиятга тукунмаса, Аммо бир муаллим ё мударрис ва муҳаррирни ишидан, шахсиятидан халойиққа зарар келса, андан ҳам баҳс ва танқид ёзмоқ шахсий бўлмайду.

Танқидянги ёзилган китоб, жарида ва мажаллаларга да жорий ва нофеъдур. Масалан, бир муҳаррир ва ё муаллимни саҳфини ва ўз хизматига бепарволигини ва лозим қоида ва тартибларга амал қилмай, оммага зарар келтургонини танқид этмоқ боиси ислох бўлур. Бизни Туркистонда янги мактаблар ҳейле бордур. Янги рисола ҳейле босилиб турубдур. Жаридаларга мақола ва шорлар – ўқулур турубдур. Аммо хануз танқид даврига етушганимиз йўқ. Иттифоқ, танқид шаклидан бир ни-

марса ёзилса, бизларга қаттиқ теғар.

Ё з г а н л а р и м и з н и бузуқлиги ва фикримизни хатолиги, ишимизни ноқислигини бирор киши кўрсатса, аччиғимиз келур. Ва ул одамни душман кўруб, шахсидан нафрат ва фикрига норозилик баён этармизки, бул бизни янгидан ишга бошлаганимиздан, бошқа тил ила ноқислигимиздандур.

Биз эскиларни айблаёмизки, аларга ислохдан сўзласак, чидай олмайдулар. Аммо ўзимизнинг мактаб, рисола, тахрир ва маълақимизни бир киши танқид этдими, чидай олмаймиз, диққат ила мунаққид сўзини тингламаймиз. Мунаққид бизни тўғримишга минг сўз ила баёни мударр этар экан, биз они ичиндан ўн сўзини номаъқул топиб, юзига урармиз. Ва ёйинки, ваҳжсиз онинг сўзини радду ўзига эътироз этармиз. Агарда ул десаки, ман сизга бир минг калима насиҳат ё танқид сўйладим, дуруст, ўн калимаси сизга бежо эканки, қайтиб олдим, 990 калимасига на дерсиз?

На жавоб берармиз! Танқидни кўтаролмаганимизга тўғриси, хануз танқидга лойиқ бўлмаганимизни мисоли. Кафказли сайёх Муҳаммад Сайид афан-

ди Туркистон мактаблари тўғрисида «Оила ва мўътабаран иқбол» жаридасига танқид ёзиб эдики, анинг жавоби ялғуз қуруқ бир эътироз (прутест) бўлди. Аммо онинг ёзганига жавоб тушмас. Иккинчи, «Адаб ва тарбият» унвони ила яна сайёх мазкур «Ойна»нинг 27–28–29–30 рақамларида мактаб тўғрисида воқеъи далиллари ила баъзи нимарсалар ёздики, мўътабар «Садойи Туркистон» рафиқимиз 11-ададинда Муҳаммад Сайид афанди мақолаларини хилофи адаб ва тарбия деб, они ёзилганига соҳиби мақола ва идорага изҳори норизолик айтиб, мазкур мақолаларни «аҳамиятсиз» дер. Ҳамда «муаллимларнинг хотирин қолдирув» бўлармиш. «Ойна» камоли эҳтиром ила «Садойи Туркистон» рафиқимизга арз этарки, мазкур мақолалар бошдан охиригача аҳамиятсизми? Агарда аҳамиятлиги бўлса, илтифотга олманларига таассуф этармиз. Ва мақола ичидан икки – уч хати мизожга номувофиқ тушган учун афуларини тилаймиз. Такроран, айтармиз: биз хануз танқидга лаёқат пайдо этганимиз йўқ. Яна қадима касалларимиздан – «норизо», «хотири қолмасуну...» иллатлари хануз кетган йўқ.

Муҳаммад Сайид афанди таъбиринча, мундай кетаберса, «қиёматдан минг йил сўнгра – да, Туркистонга тараққиқий йўқ». Агарда, «хотир қолмасун» қондаси маслак тутулса, матбуотдан қалам тортмоқ керак. Чунки ҳақиқий матбуот ҳеч кимни хотирига қарамас. «Хотир қолмасун» касали биз муслмонларни барбод этди.

Умумий ҳоллардан баҳс қилиндими? Мутлақ ҳар бир масалага бир неча кишини хотири қолур. Ислохи расм базм десангиз, авомни хотири қолур. Ислохи савомеъ десангиз сўфи, шайху эшонларни хотири қолур. Ислохи фойдахўрлик ва тижорат десангиз, бойларни хотири қолур. Энди ислохи, макотиби жадида дейилганда, муаллимларни хотири қолур, бас муҳаррирлар учун сукутдан бошқа иш қолмайду.

Шуни-да айтмоқ керакки, Муҳаммад Сайид афандидан ёнқи идорадан биргина «баъзи» калимаси ма-ат-таассуф қолибдурки, бу баъзи ваҳждан баъзи муаллим афандилардан идора афу истар. Боқи: Мухтарам «Садойи Туркистон»га салом.

Маҳмудхўжа БЕҲБУДИЙ

25 ДЕКАБРЬ КУНИ МУСТАФО ЧЎҚАЙ ТАВАЛЛУДИНИНГ 130 ЙИЛЛИГИ НИШОНЛАНДИ.

МУСТАФО ЧЎҚАЙ
(1890 йил 25 декабрь -1941 йил 27 декабрь)

– Мустафо Чўқай нафақат туркистонлик мухожирлар ўртасидагина, балки ғарбдаги, айниқса, Германия ва Туркиядаги шарқшунос олимлар дунёсида катта обрў қозонган, юсак нуфузга эга бўлган зотдир. Мустафо Чўқай бу эътиборга бир вақтлар Туркистон Мухториятининг бошида тургани учунгина эмас, Иккинчи жаҳон уруши чоғларида туркистонлик юртдошларидан анча-мунча одамни ўлим чангалидан тортиб олиб, асраб қолгани учунгина эмас, балки Туркистон мустақиллиги йўлидаги фидокорона фаолияти тўғрисида, кўпгина теран ва холисона илмий асарлари тўғрисида эришган.

Чет элларда уни «Туркларнинг буюк миллатчиси ва юртсеварларидан бири», деб эъзозлайдилар. Афсуски, ана шундай инсон ҳақида биз ҳеч нарса билмаймиз. Тўғрироғи, биламиз, билардик, лекин бу билганимиз – ҳўкмрон мафкуранинг бу одам ҳақида миямизга куйган ёлгон-яшиқидан ўзга нарса эмас эди.

Озод Шарафутдинов,
«Истиқлол фидойилари» китоби,
Тошкент, 1993 йил.

28 декабрь –
Ўзбекистон халқ
шоири Эркин
Воҳидов таваллуд
топган кун

Бахт шундай нарсаки, борлигида
киши уни сезмайди, йўқлигида орзу
қилади. Бахтли одам “мен бахтлиман”
деб оламга жар солмайди. Инсон ҳеч
қачон бахтга тўйган, бахтим етарли,
деган эмас.

Аслида, ҳаётда бирор мақсад билан
яшашнинг ўзи бахт. Мақсадсиз яшаш
шундай кўргиликки, у ҳеч кимнинг
бошига тушмасин! Кишида мақсад
бўлса, унга эришиш йўлида курашиш,
машаққат чекиш, таъна-дашномлар
эшитиб куйиб-ёниб юриш ҳам – бахт.
Эркин Воҳидов

ДИЛ ТУБИГА ЧУККАН ЛАҲЗАЛАР

1960 йили мен
эндигина
университетни
битириб, ёшлар
нашриётида
иш бошлаган
эдим. Торгина
хонада тўрт киши
ўтирардик: уч
муҳаррир ва мен
– кичик муҳаррир.

Бир кун хонамизга орден
таққан кекса бир одам кириб
келди ва салом – аликдан
сўнг: – Менга шоир керак,
ичингизда ким шоир? – деб
сўради. Нашриётнинг энг
катта шоири Қудрат Ҳикмат
эди. Лекин у кишининг чол-
лар билан суҳбат қуришга
тоби йўқ эди шекилли,
меҳмонга пойгакда ўтирган
мени кўрсатиб, ана шоир,
деди ва ўзи ўтирган стулни
қарияга бўшатиб ташқарига
чиқди. Қолганлар ҳам бирин-
сири кечиб баҳонасида
хонани тарк этдилар. Қария
стугла бафуржа чўкиб, мудо-
даони баён қилди.

– Гап бундай, ўғлим,
ёшим етмишдан ошди,
урушни кўрдим, Фаргона
каналида ишладим, колхоз
қурилишида қатнашдим.
Кўрган кечирганларим ўзим
билан кетмасин, мен айтиб
турай, сен ёз. Айтаберсам
катта рўмон бўлади.

Ёши улуг, муҳтарам
меҳмонга қандай баҳона
қилишни билмай турган
эдим, «рўмон» сўзи жоним-
га оро кирди. – Мен рўмон
ёзмайман, – дедим афсус
оҳангида. – Фақат шеър
ёзаман.

– Барибир эмасми, – дея
эътироз қилди меҳмон. –
Биз китоб ёздиگانларнинг
хаммасини «шоир» деймиз.

Хуллас, ўша кун орденли
қарияни хурсанд қилолмадим.
Минг уэр ва баҳоналар айтиб
кузатдим. Чолнинг ғамгин
чехраси кўз ўнгимдан кетмайди.
Мана бугун замоналар ўтиб
ўзим дунёнинг аччиқ-чучуғини
тотиб кўргач ўша қариянинг

эҳтиёжини сезиб турибман.
Бирор қаламкашга, мен ай-
тиб турай, сен ёз, дегим
келади-ю, аммо мен қалбдан
кечирган туйғуларни ким
ўзимдек баён қилолади?

Инсон умрида кўрган кеч-
чирганларини ёзиб чиқса
яна битта умр керак бўлади.
Уйласам, ўтган фурсат оқиб
кетган қум экан. Ботмон-
лаб қумдан мисқоллаб ол-
тин олинганидек, ҳаётинг
мазмуни бўлган, сени ин-
сон қилиб шакллантирган,
дил тубига чўккан олтин
лаҳзалар бўлар экан. Бундоқ
бойлиқни фарзандларга ме-
рос қилиб қолдирса арзий-
ди. Яхши ният билан қўлга
қалам олдим. Кўрганларим
сиз ёшларга ибрат бўлсин,
мен қоқилган тошларга сиз
қоқилманг, дейман. Биз бош
урган баланд деворларни,
биз тўрт букилиб кирган
паст эшикларни сиз кўрманг.
Ўзга олам, ўзга даврон, овоз
ва обод Ватан сизники.
Йўлингиз ойдин бўлсин

«Шахматни шеър билан қиёс айладим»

Халқимизнинг суюкли шоири Эркин Воҳидов
фақат шоирлиги билан эмас, балки шахматга
ишқибозлиги билан ҳам маълум ва машҳур
эди. Устоз ёзувчиларнинг Чорвоқдаги дала
ҳовлисида ўтказилган анъанавий шахмат
мусобақасида кетма-кет икки марта биринчи
ўринни олган. Г.В.Плеханов номидаги Россия
иқтисодиёт университетининг Тошкент фили-
алида ўтказилган шахмат мусобақасида ҳам
ғолиб бўлган.

Эркин аканинг шахматга ишқибозлиги билан
боғлиқ ҳангомалар жуда кўп. Уларнинг
айримларини «Дўрмон ҳангомалари» китобим-
да ёзганман.

Кунлардан бир кун водийдан Эркин
Воҳидовнинг мухлислари келиб, шоир
суҳбатидан баҳраманд бўлиш учун чойхонада
жам бўлишди. Шоирни бошлаб келиш унинг
яқин мухлиси, ҳаваскор қаламкаш ва моҳир
жарроҳ Иброҳим Мусоевга топширилади. Э-
ркин ака ўта муҳим ишлари борлигини айтиб,
узр сўрайди.

– Меҳмонлар узоқдан, атай сизни деб
келишган, лоқал беш дақиқага бориб,
салом-алик қилиб кўйинг ҳеч бўлмаса, – дейди
Иброҳим ака илтижо қилиб.

Шоир ноилоҳ йўлга чиқади. Чойхона-
да меҳмонлар билан кўришиб, ҳол-аҳвол
сўрашгач, узр айтиб, кетмоққа чоғланаётганда
шундоқ кўрпачанинг бир четида сочилиб ётган
шахмат доналарига кўзи тушиб қолади.

– Ие, шахмат бор экан-ку! – дейди шоир
жонланиб.

– Ҳа энди, ўзимизча эрмак қилиб ўтирувди-
да, – дейди меҳмонлардан бири ийманибгина.

– Қани, биз ҳам бир эрмак қилайлик-чи, – дей-
ди шоир шахмат доналарини аста олдига суриб.

Рақиб ҳам тайёр экан, жанг қизиқ кетади.
Шу ўтиришганча беш дақиқа эмас, беш со-
атдан зиёд вақтнинг қандай ўтиб кетгани се-
зилмайди. Оқшом чўкиб, чироқ ёқилади. Уйига
кетолмаётган чойхоначи безовталанади. Шо-
ирнинг зарур иши ҳам аллақачон эсидадан чиқиб
кетади. Ишқибозлик шу даражада эди-да!..

...Эркин ака ўша қадрдони Иброҳим ака-
нинг шахмат ўйнашини билмас экан, ногоҳ
бир кун ўзаро дона суришиб қолади-ю
ютқазиб кўяди. Табиатан ўта назокатли бўлган
Иброҳим ака узоқ вақтгача Эркин аканинг
кўзига кўринолмай юради. Ахйир бир кун
телефонда гаплашиб қолишади.

– Иброҳимжон, нега кўринмайсиз? – деб
сўрайди шоир.

– Ҳа энди, ўша оламшумул воқеадан кей-
ин... хижолатдаман-да, Эркин ака, – дея
жавоб қилади Иброҳим ака.

– Утмас пичоқ кўл кесар деб шуни айтадилар-
да! – дейди аламзада шоир. Икковлон сами-
мий кулишади.

Эркин ака билан шахмат тахтаси узра дона
суриш асноси яна шунга амин бўлдимки, шах-
мат у киши учун шунчаки вақтни хуш ўтказиш
ёки миёни озгина чалғитиш воситаси эмас
экан. Бир суҳбатимизда устоздан «Шахмат-
ни нима учун бу қадар яхши кўрасиз?» деб
сўраб қолдим. Устоз шундай жавоб қилди:
«Мен шахматни фақат спорт ёки илм, ё санъ-
ат деб эмас, балки жуда катта тарбиячи деб

хисоблайман. Шахмат, биринчи навбатда,
инсондаги курашчанлик ва ғалабага ишонч
руҳини тарбиялайди. Хатони кечирмайди.
Шахматни инсон тафаккури яратган мўъжиза
деб биламан. Шахмат менга кўп нарса берган.
Аввало, ижодий ишда. Каттароқ бир асар
ёзганда, таржима қилганда мия худди тоққа
чиққан мошинанинг моторидек қизиқ кетади.
Шунда на дам олиб бўлади, на кўзга уйку
келади. Ана шунақа вақтда бошни чалғитиш
керак. Шунда менга шахмат ёрдам беради!»

Эркин ака юртимиздан чиққан биринчи шах-
мат устаси Мамажон Муҳиддинов, биринчи
гроссмейстеримиз Георгий Аъзамов ва унинг
хонадони билан яқиндан мулоқотда бўлган.
Истиклол шарофати туйфайли шахматчилари-
миз Бутунжаҳон шахмат олимпиадасида ик-
кинчи ўринни олганидан, Рустам Қосимжонов,
Нодирбек Абдусатторов, Нафиса Мўминова,
ака-ука Синдоровлар каби ёш шахматчи-
ларнинг оламшумул ютуқларидан астойдил
қувонганига гувоҳман.

Урта Осиёдан етишиб чиққан биринчи
гроссмейстер Георгий Аъзамов журналист
шахматчилар билан сеанс ўйнаганда Эркин
ака машҳур гроссмейстernи ютиб қўйишига бир
бахя қолган. Гроссмейстернинг маҳоратигина
уни маглубиятдан қутқарган. Ўзбеклардан ети-
шиб чиққан биринчи шахмат устаси Мамажон
Муҳиддинов ушбу тарихий воқеа ҳақида мат-
буотда ҳаяжонланиб ёзиб чиққан эди.

Шахматда ғалати бир руҳий ҳолат мавжуд.
Кўпинча ўзинг одаланган, ўйин услуби ўзингга
яхши маълум бўлган ва кучлар нисбати ҳам деяр-
ли тенг рақибинг билан ўйнагинг келаверади.
Мабодо шундай рақибингдан устун келсанг, худ-
ди жаҳон чемпиони ютгандек завқланасан.
Бунинг сабабини изохлаш қийин. Эркин ака
яқин дўсти, адабиётшунос олим Раҳматилла
Иноғомов билан кўп йиллар мириқиб дона су-
ришган. Дўстига совға қилган шахмат тахтасига
шундай ҳазил дастхат битган.

Шахматни билган Раҳматга шахмат,
Бизни дўст қилган шахматга раҳмат.

Шахмат ҳақида кўп ва хўп ёзилган, Дарвоқе,
шахмат ҳақидаги энг гўзал шеър ҳам Э-
ркин Воҳидов қаламига мансуб, десак хато
бўлмайди. Мана, ўша шеър:

ШЕЪР ВА ШАХМАТ

Катак қозғоғдаги тўрт йўл шеър каби
Шахмат доналари саф чеккан қатор.
Найзадор филию шахсувор аспи,
Тугбардор фарзинга хужумга тайёр.
Шахматни шеър билан қиёс айладим,
Билмидон ўқувчим, қилма эътироз.
Шеър ахир эмасми шахматдек қадим
Шахматда йўқми ё шеърый эҳтирос.
Гўзаллик, нафосат, кураш ва санъат
Шеър ила шахматга азалий ўдум.
Минг йиллик умрида улар бешафқат
Доимо шоҳларга бошлаган хужум.
Уйин, эрмак эмас, шеър ҳам, шахмат ҳам –
Ақллар кураши, туйғулар жанги.
Бу жангда қўйилган ҳар битта қадам
Фақат тўғри бўлсин, гўзал ва янги.
Шахмат кўп ўйналган, шеър кўп ёзилган,
Одатий юришлар ҳаммамизга ёд.
Боболар ўйнаган ўйинлар билан
Улар набирасин қилиб бўлмас мот.
Мен орзу қиламан тўрт йўл шеър битиб,
Элга манзур қилсам ақалли бир бор.
Шахматни илк бора ихтиро этиб,
Қувонган ҳиндудек эдим бахтиёр.
Шахмат абадийдир, шеър ҳам абадий
Юриш тугамасу сўз бўлмас тамом.
Шахмат тахтасида, шеър майдонида
Ҳоллар кураши эътиди давом.

Эркин ака астойдил жаҳд қилсалар, шахмат-
да анча-мунча рақибга бўш келмасдилар. Уйин
пайтида рақибларига эҳтиром билан муноса-
батда бўлар, ўзидан кучсизроқ ўйинчиларни
аяброқ дона сурар, айримлар каби ҳеч қачон ют-
ганини пеш қилмас, юксак ички маданияти ҳар
жабҳада намоён бўлар эди. Шахмат ўйинидан
завқланишни Эркин акадан ўрганганимиз. Устоз
билан шахмат тахтаси узра дона суриш ва шу
асно гурунглашиш бахти биз – мухлисларга на-
сиб этгани ширин хотира бўлиб қолди.
Шодмон ОТАБЕК

Эркин Воҳидовнинг «Сўз латофати» китобидан:

«Бир кун Миртемир домланинг уйига бордик. Домла ўзбек мумтоз адабиётини
жуда яхши биладиган, зукко одам эди. Суҳбат асносида кабинетига кирганимиз-
да, китоб жавонининг кўзга яқин ерида Пушкин, энг чеккада эса ҳазрат Наво-
ийнинг суратлари турарди. Шунда мен ажабланиб: «Бу қанақаси бўлди, домла,
ватанпарварлигингиз қаерда қолди, ўзбекининг даҳо шоирини бир чеккага суриб
қўйибсиз» дедим. Домла бир неча сония сукут сақлаб турди-да, кейин жилмай-
ганча: «Мен Пушкинга қарашга уялмайман, чунки унинг бутун ижодини ўқиганман,
ўрганганман. Ҳазратга қарашга эса уяламан, сабаби, у кишининг ижодини ақл
билан ҳам, қалб билан ҳам англаб етганимча йўқ» деб жавоб қилди. Мана шу гап-
ларни таниқли навоийшунос олим Абдуқодир Ҳайитметовга айтганимда, у киши
«Гарчи мен бутун умримни Навоий ижодини ўрганишга бахшида этган бўлсам-да,
бу уммон тубига етолган эмасман» деди.

Ўзини ўзи қидириш

Эркин ака билан
ёшлар нашриётида
бирга ишлардик. Бир
таниши тўйга айтган
экан, юринг, текинга
тушлик қилиб келасиз,
деб мени ҳам бирга
олиб борадиган бўлди.
Гараждан машина
чақирса, бузилган
жойини ҳайдовчи ҳали
тузатиб улгурмаган
экан, майли, автобусда
борақоламиз, деди.
Автобусга чиқиб,
орқароқдаги
ўриндиққа ўтириб-
ўтирмасимизданок,
олдимизда кондуктор
аёл пайдо бўлди.
Пулимизни олиб, чипта
йиртиб узатаркан, Эркин
акага тикилиб боқиб,
худди Эркин Воҳидовга
ўхшаркансиз, деди.
– Мен акаси бўламан,
– дея аёлга жиддий
қиёфада юзланди
Эркин ака. – Бир
хафтадан бери уйга
келмаяпти, деб хотини
арз қилганиди, мана,
ўша Эркинбойларингни
эрталабдан бери
ахтариб юрибман.

Эркакчилик

Нашриётдаги бир ходимимизнинг тўйига бордик.
Ўтириш узоққа чўзилди. Шерикларимиздан бири
безовталаниб, мен уйга бормасам бўлмайди, хотиним
бетоброқ, деб жойидан кўзгалди. У чиқиб кетгач, бошқа
шеригимиз Эркин акага ўгирилиб хириглади:

– Ёлғондан баҳона қилди, уйга кеч боришга хотиндан
кўрқади. Эркак дегани, мана, биздақа бўлиши керак,
«гаҳ» десак, хотин шип этиб қўлга қўнади.

– Галингизга тўлиқ ишонаман, – деб мийғида жил-
майди Эркин ака. – Хотинни менсимаслигингизни тунов
кун ошхонада овқатланганимизда, официант кизга
пулни пайпоғингизнинг ичидан олиб берганингиздаёқ
фаҳмлаган эдим.

Анвар ОБИДЖОН

**ЎЗБЕКИСТОН «МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ»
ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ СУРХОНДАРЁ
ВИЛОЯТИ КЕНГАШИ:**

**ЯНГИ ЙИЛ БАРЧА ЮРТДОШЛАРИМИЗГА БАХТ-
САОДАТ, ОМАД ВА ФАЙЗУ БАРАКА ОЛИБ КЕЛСИН!**

**ЯНГИ ЙИЛ ШУКУҲИ ОДАМЛАР ЧЕХРАСИДАГИ
ҚУВОНЧ, КЎНГЛИДАГИ КЎТАРИНКИЛИКДА ҲАМ
НАМОЁН БЎЛЯПТИ.**

**ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ КЕНГАШИ БАРЧА
ЮРТДОШЛАРИМИЗНИ ЯНГИ ЙИЛ БИЛАН
САМИМИЙ ҚУТЛАБ, ЯНГИДАН ЯНГИ ЗАФАРЛАР
ТИЛАЙДИ.**

ЯНГИ ЙИЛ МУБОРАК БЎЛСИН!

✓ **Болаларнинг руҳий тарбияси уларнинг жисмоний ва ақлий тарбиясига қараганда анча қийин иш... Руҳни ривожлантириш – феъл-атворишни шакллантириш демакдир.**
Мохандас Карамчанд Ганди

Бугундан бошлаб «Ko'ngil ko'zi» лойиҳаси доирасидаги акциямиз амалда иш бошлади.

Ушбу жараён билан танишиш мақсадида биз Нукусга келдик. Биз Республика офтальмология шифохонасига бордик. Бу ерда тиббий кўрик учун кўчма лаборатория қандай ишлаётгани, операцион ва бошқа хоналарнинг жиҳозланганлиги, телемедицина имкониятлари билан танишдик. Бугуннинг ўзида 14 нафар бола кўриқдан ўтказилиб, улардан 6 нафарининг кўз нуруни яхшилаш мумкинлиги аниқланди. Бир нафар бола операция қилинди ва кўриш қобилияти 20%га тикланди. Иншааллох ушбу лойиҳа доирасида 3 минг нафардан ортиқ бола орасидан тузалиш имкони бўлган ҳар бир болага жиддий қараймиз ва уларнинг тузалиши учун бор имкониятни ишга соламыз.

#kongilkozi

Январь						
Д	С	Ч	П	Ж	Ш	Я
					1	2
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Февраль						
Д	С	Ч	П	Ж	Ш	Я
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

Март						
Д	С	Ч	П	Ж	Ш	Я
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Апрель						
Д	С	Ч	П	Ж	Ш	Я
					1	2
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Май						
Д	С	Ч	П	Ж	Ш	Я
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Июнь						
Д	С	Ч	П	Ж	Ш	Я
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

ЯНГИ ЙИЛ ҚАЕРДА ВА ҚАНДАЙ НИШОНЛАНМАСИН, КОВИДСИЗ КЕЛСА БУЛДИ!

ИТАЛИЯда Янги йил 6 январдан бошланади. Мамлакатдаги анъаналарга кўра, байрам куни ўтган йилдаги барча эски нарсалар деразадан улоқтирилади. Италияларнинг байрам дастурхонида узум, ясиқ дони ва ёнғоқ бўлади. Бу узок умр ва соғлиқ гарови деганидир.

ШВЕЦИЯда янги йил арафасида антиқа тадбир ўтказилиб, унда бир гуруҳ болалар томонидан ёруғлик маликаси Лючия танланади. Байрам оқшомида эса кўчаларга илинган фонуслардан атроф худди кундузгидек ёп-ёруғ бўлади.

Янги йилга бағишланган илк табрик хати 1843 йили **АНГЛИЯ**да нашр этилган бўлиб, шундан бери бу байрам анъанасига айланган. Байрам оқшомида кичик ёшдаги болалар дастурхон устида бўш ликча қолдиришади. Эрталаб эса Санта Клаус уларни совғалар билан тўлдириб кўяди. Соат миллири ўн иккига бонг урганида шаҳар бўйлаб кўнғироқлар жаранглайди.

ШОТЛАНДИЯда байрам куни махсус таомнома тузилади. Эрталабки ношушта учун сули ёрмасидан кулча ёки куймоқ, пудинг, эчки сутидан пишлоқ, тушликка эса ўрдак гўшtidан шўрва тайёрланади. Кечки байрам дастурхонига албатта, олмали пирог қўйилади.

КОЛУМБИЯда Янги йил байрами масхарабозлару эртак қахрамонлари иштирокидаги карнавал билан бошланади. Папа Паскуал (Қорбобо) шаҳар бўйлаб сайр қилиб, болаларга қизиқарли ҳикоялар сўзлаб беради.

Янги йил байрам дастурхонига **ФРАНЦУЗ**лар анъанавий пирог тайёрлашади. Пишириқ ичига, албатта, бир дона қизил ловия солинади. Ловия кимга насиб этса, у байрам қироли деб топилиб, барча унинг хоҳиш-истакларини сўзсиз бажаради.

ФИНЛЯНДИЯда Янги йил байрами 25 декабрь Рождество айёми билан бошланади. Уша куни кўнғироқчалар тақилган кийикларда Лапландиядан Санта Клаус таширф буюриб, барчага совға-саломлар улашади.

Байрам анъанасига кўра, соат миллири ўн иккидан ўтганида Финлар турли ўйинлар ташкил этишади.

Энг яхши совға – белкурак. Ҳайрон бўлаяпсизми? Ҳақиқатан ҳам **ЯПОНИЯ**да Янги йилда яқинларга белкурак совға қилинади. Болалар эса, албатта, янги кийим кийишлари керак. Бу ўзига хос байрам анъанаси саналади. Янги йил кириб келишида 108 марта кўнғироқлар бонг уради. Афсонларга кўра, ҳар бир бонг уришида одамларнинг ичидаги нохуш ўйлар чиқиб кетаркан. Дастурхонда узун лағмон, гуруч, қизил ва оқ ловия бўлади.

Июль						
Д	С	Ч	П	Ж	Ш	Я
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Август						
Д	С	Ч	П	Ж	Ш	Я
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Сентябрь						
Д	С	Ч	П	Ж	Ш	Я
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Октябрь						
Д	С	Ч	П	Ж	Ш	Я
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Ноябрь						
Д	С	Ч	П	Ж	Ш	Я
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Декабрь						
Д	С	Ч	П	Ж	Ш	Я
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

«МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ» ГАЗЕТАСИ ТАХРИРИЯТИ ЖОНАЖОН ХАЛҚИМИЗНИ ЯНГИ ЙИЛ БИЛАН МЎБОРАҚБЎД ЭТАДИ!
2021 ЙИЛ ҲАР БИР ХОНАДОНГА БАХТ, ОМАД, СОҒЛИК ВА ҚУТ-БАРАКА ОЛИБ КЕЛСИН!

ЯНГИ ЙИЛНИГИЗ ҚУТЛУҒ БЎЛСИН, АЗИЗ ЮРТДОШЛАР!

ЎЗБЕКИСТОН «МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ» ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ:
Алишер ҚОДИРОВ – кенгаш раиси,
Акмал САИДОВ, Абдулазиз АККУЛОВ, Аброр ПЎЛАТОВ, Амриддин БЕРДИМУРОДОВ, Бахтиёр САЙФУЛЛАЕВ, Илхом АБДУЛЛАЕВ, Минҳожиддин МИРЗО, Нодир МУХТОРОВ, Отабек ЖИЯНБОЕВ, Озодбек НАЗАРБЕКОВ, Ортикали ҚОЗОҚОВ, Феруза МУҲАМЕДЖАНОВА, Хуршид ДЎСТМУҲАММАД, Шерзодхон ҚУДРАТХЎЖАЕВ, Шавкат ШАРИПОВ, Шухратжон АХУНДЖАНОВ.

Бош муҳаррир:
Миродил АБДУРАҲМОНОВ

ТАХРИРИЯТ МАНЗИЛИ:
Тошкент шаҳри, Миробод тумани, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтан назаридан фарқ қилиши мумкин.

Таҳририятга келган хатлар доимий эътиборимизда бўлиб, улар муаллифларга қайтарилмайди.

Навбатчи муҳаррир:
Равшан МАҲМУДОВ
Навбатчи:
Вилоятхон ШОДИЕВА
Дизайн:
Маъмуржон ҚУДРАТОВ

Электрон почта:
mtiklanish@bk.ru / mtiklanish@mail.ru

ТЕЛЕФОНЛАР:
Қабулхона (факс): (0-371) 232-12-03, +99897 741-20-22, +99897 755-10-11

Газета «SHARO» нашриёти-мағбаа акциядорлик компаниясида чоп этилди.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй

2008 йил 29 октябрда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан № 0223 рақами билан рўйхатдан ўтган. Газета ҳафтанинг чоршанба куни чиқади.

Адали – 2809.
Газетанинг баҳоси келишилган нархда.
Қоғоз бичими: 350x587. Ҳажми: 6 босма табоқ
Буюртма – 1226
Босишга топшириш вақти 21.00.
Топширилди 4:30

ISSN 2010-7714
123456